

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII SEPTEMBER – RUGSĖJO 30., 1993 Nr. 37

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

LAIŠKAS IŠEIVIJAI

Antanas Dundzila

1993-IX-9 d. DRAUGAS išspausdino Dr. Alfonso Eidinto straipsnį, pavadintą "Visi dirbame Lietuvos labui". Iš tiesų, tai ne kokia nors tema straipsnis, bet beveik laiškas. Kadangi jis paskelbtas DRAUGE tai reiškia, kad jis išeivijai skirtas. Laišką svarbu išskaityti, nes yra bent 99.95% tikra, kad laiško autorius bus Lietuvos ambasadorium Amerikai. Kai šias eilutes skaitysime, tai Dr. Eidinto ambasadorystė gali būti tikra visu 100%, jis gal jau bus ir į Ameriką atvykęs.

Tad skaitykime, kalbėkime, padūmokime rimtai, su prideramu dėmesiu ir laiško mintims ir laiško autoriui.

Kaip rašinys, tas straipsnis ar laiškas – čia panaudojus diplomatišką išsireiškimą – yra talentingai parašytas. Nuosekliai dėstomos, kokios nors vedamosios minties jame nėra. Tad, imant dėmesin autoriaus turimą akademinį laipsnį, atspausdintų istorinių knygų skaičių bei ambasadorystę, reikia padaryti išvadą, kad Dr. Eidintas šitaip rašė visai rimtai ir sąmoningai.

Ilgokai galvojęs apie tokio straipsnio tikslą, aš galų gale nusprendžiau, kad juo autorius norėjo užvesti dialogą su išeivija. Jei tai tiesa, tai čia imuosi į tą dialogą jungtis. Imuosi su dėmesiu, visu rimtumu, su priderama pagarba nepažįstamam žmogui.

Labai suglaustai, straipsnyje išdėstyta eile, štai jo pagrindinės mintys:

"Atsidūręs dėmesio centre", autorius jaučia pareigą "pasakyti keletą žodžių". Autorius yra parašęs 7 knygas iš Lietuvos XX šimtmečio. Bolševikiniais laikais istorikai turėjo rašyti pagal tam tikrą, nustatytą kurpalį. Parašė net knygą apie A. Smetoną kaip normalų politiką. Teigia, kad 1989 buvo išleistas autoriaus sudarytas A. Smetonos raštų tomas. Čia autorius įterpia pastabą, kad "esame laisvi žmonės, galime rinkti ir kur norime kandidatuoti". Toliau staiga konstatuoja, kad Lietuvos atstovo Washingtone keitimas yra tapęs tam tikra politine problema. Kandidatai yra puolami. Yra kandidatams pavyduliuojančių. Toliau, rašant tą staipsnį DRAUGUI, paskutiniai rusų kareiviai pa-

lieka Lietuvą. Autorius skaitytojų klausia ar greit mus paliks "sovietinės sąmonės liekanos", kurios išeiviją dažė vienokiomis spalvomis, o išeivija Lietuvos lietuvių – kitokiomis. Džiaugiasi, kad "rašome" Lietuvos istoriją. Naudoja Br. Nainio pavardę, reikšdamas pasitenkinimą PLB pastangomis leisti "Lietuvos kančios istoriją". Yra prisidėjęs prie Lietuvos rezistencijos dokumentų kaupimo. Yra parašęs didelę studiją apie A. Stulginskį. "Taigi dirbu savo mylimą istoriko darbą, niekur neesu paskirtas..." Pabaigoje sako, kad atėjo laikas sutelktai dirbti vieną bendrą darbą lietuvių ir Lietuvos Valstybės labui. Pasirašė Dr. Alfonsas Eidintas.

Iš straipsnio pavadinimo ir pabaigos darau išvadą, kad rašinio tikslas gal buvo pasakyti, kad "visi dirbame Lietuvos labui". Toks, sakyčiau, išvalgus ir, turbūt, reikšmingas teigimas nuskamba kaip istorijon jau nuslinkusių dienų, bolševikinės pirmosios gegužės šventės plakatas. Charakteringai nekalbama apie darbo metodiką, ar, pvz., to darbo konkrečius tikslus. Tačiau su tokiu šūkiu einama į išeiviją, lyg tai išeivija lietuvių ir Lietuvos Valstybės labo nenorėtų. Čia keista!

Kaip matėme, turinyje vientisumo nėra. Žiūrėkite, sako autorius, aš dabar atsidūriau scenoje (tik dar nepasako kokioje). Tada truputį pasakojasi apie save: neatsižvelgiant į istorinius faktus, okupuotoje Lietuvoje reikėjo

Tautos šventės minėjimo Daytona Beach, FL. rengėjai: ALT S-gos skyr. valdyba su programos dalyviais. Iš k. į d. Jurgis Janušaitis, Kostas Žolynas, rašyt. Birutė Pūkelevičiūtė, ambasadorius Stasys Lozoraitis, LB apyl. pirm. dr. Sigita Ramanauskienė, Petras Lanys, skyr. pirm. Vytautas Abraitis ir Pranas Damijonaitis.

rašyti taip o ne kitaip, tai ir aš taip rašiau, kaip reikėjo. Rašiau apie ypač okupantų niekintą Lietuvos XX šimtmetį. Neaišku, gal rašė ir apie XX amžiuje "žydėjusią" sovietinę Lietuvą. Autorius tiki, kad tauta buvo protinga ir mokėjo jo knygas skaityti tarp eilučių. Kadangi apie Dr. Eidintą nei išeivijos nei Lietuvos enciklopedijose žinių nėra, tai turime būti dėkingi už bent šiuos jo biografijos bruožus. Tik, aišku, tame straipsnelyje išeivijai ne viską autorius apie save galėjo sutalpinti.

Autorius rašė apie A. Smetoną kaip politiką, o ne kaip apie "baubą", tik aiškiau nepasako ar ta knyga buvo išspausdinta. Nepriklausomybės atstatymo laikais, 1989, pasirodė Dr. Eidinto sudaryta A. Smetonos raštų (Nukelta į 2 psl.)

JAV PREZIDENTAS PRIIMS BALTIJOS PREZIDENTUS

Lietuvos Nuolatinė Misija prie Jungtinių Tautų praneša, kad JAV Prezidentas Bill Clintonas ateinančią savaitę priims Lietuvos Prezidentą Algirdą Brazauską, Latvijos Prezidentą Guntį Ulmanį ir Estijos Prezidentą Lenartą Merį.

Bendras JAV ir Baltijos valstybių prezidentų susitikimas įvyks pirmadienį, rugsėjo 27 d. 12:30 val. p.p. JAV Misijoje prie JT skersai gatvės nuo Generalinės Asamblėjos. Kaip žinia, JAV Prezidentas kalbės Generalinėje Asamblėjoje tą dieną 11:30 val. ryte. Prezidentas Brazauskas kalbės rugsėjo 28 d., Prezidentas Ulmanis – rugsėjo 29, Prezidentas Meri – rugsėjo 30 d.

Po posėdžio, JAV ir Baltijos valstybių prezidentai vyks į JT Generalinio Sekretoriaus B. Boutros-Ghali rengiamus iškilmingus pietus į New Yorką suvažiavusiems valstybių lyderiams.

Tą rytą 9 valandą Prezidentas Brazauskas padarys mandagumo vizitą pas New Yorko arkivyskupą Kardinolą O'Connor. Prezidentą Brazauską lydės išeivijos lietuvių vyskupas P. Baltakis, Lietuvos Ambasadorius prie JT A. Simutis ir New Yorko lietuvių atstovai.

AKIŲ CHIRURGAI Į PANEVŽĮ

Mes turėjome didelį malonumą, rugsėjo 16 d. iš Santa Barbaros išlydėti į Lietuvą akių daktarus – optalmologus. Jie Panevėžy atliks apie 150 katarako ir kitų operacijų, naudodami savo aparatūrą ir medikamentus.

Iš Santa Barbaros išvažiavo Dr. Harry S. Brown, Dr. Douglas Katsev ir organizacijos vadovė (chirurginė seselė) Mrs. Baillie R. Brown. Prie jų prisidės vienas dar iš Chicago ir du daktarai iš Danijos.

Lietuva yra 27-tas kraštas kur ši organizacija daro labdarinę, regėjimo atstatymo darbą. Ši organizacija vadinasi "Surgical Eye Expedition international", arba S.E.E.INT.

Mes rūpinomės virš dviejų metų, kad ši ekspedicija įvyktų.

J. Šimonis

Nuotraukoje iš kairės: Jonas Šimonis, Baillie Brown, Dr. H. Brown, Marija Šimonienė ir Dr. D. Katsev – išvažiavimo metu (9.16.93)

Iš Vilniaus ir Washingtono

• **SKAT KAREIVIAI – SAVANORIAI, KURIE PROTESTUODAMI PRIEŠ JŲ TRAKTAVIMĄ** tarnyboje, iš kareivinių buvo išėję į mišką ir ten bandė įsitvirtinti, streiką baigė sunkiai vykusiu susitarimu, kad bus pertvarkyta pati Krašto apsaugos viršūnė ir kai kurie dalinių vadai.

• **RUSIJOS KARINĮ LAIVYNĄ IŠ BALTIJOS VALSTYBIŲ IŠVESTI ŽADA 1994 METAIS.** Taip BNS korespondentui rugsėjo 12 pareiškė Kaliningrade viešėjęs vyriausiasis Rusijos karinio jūrų laivyno vadas admirolas Feliksas Gromovas.

Pasak jo, "Baltijos ir Vakarų valstybės norėtų, kad Rusijos kariuomenė būtų išvesta kuo greičiau, tačiau Rusija dabar neturi galimybės greitai apgyvendinti dešimtis tūkstančių išvedamų kariškių, o apie jų išvedimą į neparuoštas dislokavimo vietas negali būti nė kalbos".

• **PIRMŲJŲ MOKSLO METŲ PRADŽIĄ ATŠVENTĖ VILNIAUS TECHNIKOS UNIVERSITETO AVIACIJOS INSTITUTAS.** Jis rengia orlaivių pilotavimo ir skrydžių valdymo specialistus. Iki šiol aukštąjį šių profesijų išsilavinimą buvo galima įgyti tik užsienio šalyse.

Būsimieji studentai pasirinko ne tik specialybę, bet ir kalbą, kuria mokysis – lietuvių arba anglų. Vilniaus technikos universitete jau treči metai veikia tarptautinių studijų centras. Jame visos paskaitos vyksta angliškai.

• **RUGSĖJO IR SPALIO MĖNESI TRIJOSE** Baltijos valstybėse, Sankt Peterburge bei Kaliningrade vyks Vokietijos Federacinės Respublikos kultūros dienos. Apie tai pranešė Vokietijos ambasada Vilniuje.

Oficialiai jos prasidės rugsėjo 21 dieną Leipcigo "Avangardo ansamblio" ("Ensemble Avantgarde") koncertu Vilniaus menininkų rūmuose.

Vokietijos kultūros savaitę renginiai rugsėjo 13- spalio 20 dienomis vyks devyniuose Baltijos miestuose.

• **PILIETYBĖS IŠSAUGOJIMAS IR ATSTATYMAS** Lietuvos Respublikos pilietybės įstatyme numatytos teisės į Lietuvos Respublikos pilietybę neterminuotai išsaugoma:

asmenims, turėjusiems Lietuvos Respublikos pilietybę iki 1940 m. birželio 15 d., gyvenantiems kitose valstybėse ir turintiems kitos valstybės pilietybę, jeigu šie asmenys nėra repatrijavę iš Lietuvos;

asmenų, turėjusių Lietuvos Respublikos pilietybę iki 1940 m. birželio 15 d., vaikams, kurie gimė Lietuvoje ar pabėgėlių stovyklose, tačiau gyvena kitose valstybėse;

kitiems lietuvių kilmės asmenims, gyvenantiems užsienio valstybėse ir turintiems kitos valstybės pilietybę arba neturintiems jokios pilietybės (lietuvių kilmės asmenims, išvykusiems iš Lietuvos iki 1919 metų, iš šių asmenų palikuonims, kurie neturėjo Lietuvos Respublikos pilietybės 1919-1940 metais).

Pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą Lietuvos Respublikos pilietybę gali atstatyti lietuvių kilmės asmenys, turėję Lietuvos Respublikos pilietybę ir nuo 1940 m. birželio 15 d. iki 1990 m. kovo 11 d. pasitraukę iš Lietuvos ir gyvenantys kitose valstybėse, taip pat jų vaikai, kurie su gimimu kitoje valstybėje neįgijo šios valstybės pilietybės. Šiuo atveju nereikalaujama, kad nurodytieji asmenys persikeltų nuolat gyventi į Lietuvą ar atsisakytų turimos kitos valstybės pilietybės. (Ištrauka iš 1993-08-23 nutarimo Nr. 642)

• **RUGSĖJO 6 DIENĄ ĮKURTA LIETUVOS RESPUBLIKOS AMBASADA SUOMIJOJE.** Tą pačią dieną įkurta Lietuvos nuolatinė atstovybė prie Europos Tarybos Strasbure.

Vyriausybės nutarimu iš papildomai gautų valstybės biudžeto lėšų Užsienio reikalų ministerijai skirta 324,7 tūkst. litų ambasada Suomijoje ir 187,6 tūkst. litų – atstovybei Strasbure išlaikyti.

• **RUGSĖJO 17-22 DIENOMIS** Lietuvos premjeras Adolfas Šleževičius su neoficialiu vizitu lankysis Japonijoje, o rugsėjo 22-26 dienomis su darbo vizitu vyks į Pietų Korėją.

• **RUGSĖJO 13 D. STASYS LOZORAITIS BEI KITI AMBASADOS DARBUOTOJAI DALYVAVO ŽYMAUS LIETUVIŲ IŠEIVIJOS VEIKĖJO P. JUOZO BRONIAUS LAUČKOS LAIDOTUVĖSE.** P. Laučka yra buvęs Pasaulio lietuvių katalikų federacijos prezidentas, Amerikos lietuvių tarybos bei Amerikos pabaltiečių išlaisvinimo fondo, JAV lietuvių delegacijos pas prezidentą Frankliną D. Roosveltą (1940 m. spalio mėn. 15 d.) narys. Dirbdamas JAV vyriausybines struktūrose, jis taip pat buvo Laisvosios Europos radijo lietuviškosios tarnybos vadovu bei Amerikos balso lietuviškosios tarnybos vadovo pavaduotoju.

• **LIETUVOS AMBASADAI JUNGtinėse VALSTIJOSE TARPININKAUJANT,** Washingtono miesto vaikų ligoninėje gydosi trejų metų kaunietė Evelina Slokvėnkaitė. Rugsėjo 13 dieną operaciniu būdu jai buvo pašalintas didelis piktybinis auglys pilvo ertmėje. Gydytojų nuomone labai sudėtinga operacija praėjo sėkmingai. Dabar medikai atidžiai stebi mergaitės sveikatą po operacijos. Mergaitę nuolat globoja ambasadoriaus padėjėja Angelė Bailey, jai padeda kitos Washingtono ponios.

Prieš atvykstant į Jungtines Valstijas, Evelina buvo nesėkmingai gydyta Kauno klinikinėje ligoninėje.

• **RUGSĖJO 14 D. STASYS LOZORAITIS** perskaitė pranešimą tema "Lietuvos siekiai posovietinės eros laiko-

Tautos šventės minėjime, Daytona Beach, FL. ALT S-gos Daytona Beach skyr. pirmininkas Vytautas Abraitis (kairėje) pristato Lietuvos ambasadorių Stasį Lozoraitį. Jono Daugėlos nuotr.

LAIŠKAS IŠEIVIJAI

(Atkelta iš 1 psl.)

knyga. Įsiskaičius susidaro įspūdis, kad buvo pradėta kalbėti apie vieną leidinį, o baigta kitu. Taip suredaguotą straipsnį reikia skaityti atsargiai. Tiesa, man neatrodo, kad toks didelis atsieikimas buvo 1989 m. išleisti Smetonos raštus: tame laikotarpyje jau daug kas buvo spausdinama. Be to, surinkti leidimui A. Smetonos raštus – tai irgi neturėtų būti sunkus uždavinys profesionalui istorikui: išeivija A. Smetonos raštus išleido 1974.

Pagaliau autorius prieina prie Lietuvos atstovavimo Washingtono. Ten prirašyta daug žodžių, jų tarpe ir pretendentų į ambasadorius pavydas. Sakyčiau, kad šito išeivijai sakyti visai nereikėjo: išeivija jokiems pretendentams tikrai nepavydi, ji tenori tinkamos asmenybės ambasadoriaus vietai. Už vieno kandidato parinkimą du išeivijos žymūs veikėjai Lietuvos prezidentui net viešai dėkojo! Tai kur čia koks pavydas?

Tikrai tauru, kad autorius prisidėjo prie sovietų genocido istorinės medžiagos kaupimo. Tai jis pats parašė būtajame laike. Gaila, kad, ambasadoriaus pareigoms atvy-

kęs į Ameriką, Dr. Eidintas greičiausiai negalės pasinerti į savo mylimą istoriko darbą, nes, istorijai atsidėjus, ambasados reikalai nukentės. Tada, vėl kaip šių metų pradžioje, Užsienio reikalų ministerija Vilniuje su geležiniu vilku kauks duetą, kad Amerikoje ambasadorius blogai eina savo pareigas...

Jau prieš straipsnio atspausdinimą DRAUGE buvo žinoma, kad Dr. Eidinto kandidatūra buvo pristatyta Amerikos valdžiai, buvo žinomas Valstybės departamento pritarimas. Taigi autorius preciziškai operuoja teigimu, kad "neesu paskirtas", tačiau tuo pačiu retoriškai apeina praktišką paskyrimo faktą.

Komentavęs Dr. Eidinto straipsnį DRAUGE, pasilieku prie nuomonės, kad Numatytasis Ambasadorius su išeivija pageidauja dialogo. Jei tai tiesa, tai pradėdus su pluoštu klausimų jam, kurie, esu tikras, išeivijai rūpi. Artimoje ateityje atsakius bent į jų dalį, bus aišku, kad dialogas prasidėjo.

Kaip istorikas, žengiantis sau į naują diplomatijos sritį – kurie, Jūsų nuomone, iš

tarpiu" Baltimorės Užsienio reikalų taryboje bei atsakė į klausytojų klausimus. Į priėmimą, surengtą jo garbei, susirinko šios tarybos valdybos nariai bei kiti svečiai. Panašias tarybas yra įsteigę visi didieji JAV miestai. Paprastai joms priklauso politiniai veikėjai, bankininkai, verslininkai, įvairių sričių specialistai.

• **RUGSĖJO 16 D. EKONOMIKOS IR KOMERCIJOS SKYRIAUS DARBUOTOJAS LINAS ORENTAS** ambasadoje susitiko su OPIC (Overseas Private Investment Corporation) atsakingu už Lietuvą pareigūnu Robert Feath, kuris ketina vykti į Lietuvą š.m. spalio 1 mėnesį. OPIC korporacija privatiems JAV verslininkams padeda investuoti užjūrio šalyse, teikia jiems draudimo paslaugas.

• **RUGSĖJO 17 D. AMBASADOJE APSILANKĖ LIETUVOS EKONOMINIŲ TYRIMŲ CENTRO ATSTOVAI** Eugenijus Maldeikis, Rasa Morkūnaitė bei Gediminas Rainys. Washingtono jie lankosi kaip JAV Informacijos agentūros mainų programos dalyviai. Su svečiais susitiko ambasadorius Stasys Lozoraitis, ambasadoriaus padėjėjai Viktoras Nakas bei Linas Orentas.

Lietuvos diplomatų, buvo patys žymiausi, daugiausiai pasidarbavę Lietuvos labui?

Kokia yra Lietuvos vyriausybės dabartinė užsienio politika bei siekiai Amerikos atžvilgiu?

Žvelgiant į Izraelį ir žydų bendruomenę Amerikoje, kokią rolę matote organizuotiems Amerikos lietuvių vienetams – konkrečiai Lietuvių Bendruomenei JAV, bei Pasaulio Lietuvių Bendruomenei Lietuvoje?

Ar tikėtės Amerikos lietuvių piniginių paramos Lietuvos Ambasadai Washingtono?

Ar save laikote Pasaulio Lietuvių Bendruomenės nariu? Ar Lietuvių Charta ir Lietuvos Konstitucija yra suderinti dokumentai?

Ar esate ką nors paskelbę apie Lietuvos partizanų, tremtinių ar paskutinio laikotarpio disidentų istoriją?

Kalbama, kad savo laiku turėjote kokius tai ryšius su okupanto saugumo įstaigomis, kad turėjote net slapyvardį. Malonėkite tą žinią patvirtinti, paneigti arba komentuoti.

Kodėl anksčiau, atstadius Nepriklausomybę, prideramu būdu nepaaiškinote okupacinio laikotarpio savo raštų pobūdžio, panašiai, kaip kad dabar mums aiškinote DRAUGE?

Kokiu būdu galvojate atitaisyti okupacijos metu parašytas 7, sąmoningai sufalsifikuotas Lietuvos istorijos knygas?

Skaitytojams gali būti įdomu, kad ambasadorių pasikeitimo procedūra yra sąsistoma tam tikrų diplomatijos normų. Taigi, pareigas baigiantis ambasadorius "neperduoda pareigų" naujai atvykusiam. Pareigas baigęs ambasadorius kraštą palieka bent porą dienų prieš naujai paskirtojo atvykimą. Naujai paskirtasis ambasada perima iš Charge ar panašaus lygio pareigūno. Taigi Ponas Lozoraitis su Ponu Eidintu Washingtono nesusitiks. Ponas Lozoraitis gali išvykti gana greitai. Šių metų pavasarį Ponas Lozoraitis yra pareiškęs kad "diplomato lagaminas turi būti nuolatos paruoštas". 1993-IX-21

PADEKA

Mieli Irena ir dr. Leonas Kriaučiūnas, mano sveikatai šiek tiek sušlubavus, parodė šiltą ir jaudinantį rūpestį. Net neprašyti, bet sužinoję jog turėsiu vykti į ligoninę, kėlėsi 4 val. ryto, kad mane nuvežtų. Ir tai šiais metais jau antrą sykį. Tad šia proga reiškiu savo nuoširdžią padėką.

Juozas Žygas

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIONAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
• Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nepaspausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Nejaugi ir –

RUSIJA BUVO PAVERGTA?

Juozas Žygas

Tokius rusų rašinius tenka skaityti, ir net mūsiškių politologų pasisakymus girdėti, kad ir Rusija buvo pavergta. Seniau Rusija garsėjo savo Petrapilio ir Maskvos teatrais, o Konstantin Stanislavskij buvo pasaulinio garso režisierius, kurio mokykla turėjo didelės įtakos ir Lietuvos teatrui. Tačiau, atrodo, kad dabartiniai rusai yra labai blogi aktoriai. Nes nemoka pavergtųjų ir nuskriaustųjų net suvaidinti. Nežiūrint, kaip nesistengtų, vistiek imperialistai matosi.

Jiems taip blogai pavergtųjų rolę vaidinant, tenka stebėtis, kad mūsų žymus politologas, kuris normaliai yra labai gerai informuotas, už šios rusų meškerės užsikabino. Jis maždaug taip kalbėjo: "Rusija stengiasi atsikratyti imperijos, nes iš jos jokios naudos nėra, o tik tenka ją išlaikyti. Rusų tauta, taip pat buvo pavergta". Toks pasakymas yra lygus čigonui, kuris pagautas jojanti ant vogto arklio sakė: – "Ponuli, aš noriu nuo jo nušokti, bet jis mane neša". Atrodo, kad Rusija visais būdais stengiasi atsikratyti: Kurilų salų, Karaliaučiaus, Karelijos ir Kolos, tik jiems niekaip nevyksta. Iš tiesų yra verti užuojautos, kad jiems tos užimtos teritorijos prilipo – lyg lapas prie uodegos.

Sutinku, kad rusų žmonės buvo pavergti, jie niekuomet dar nėra buvę laisvi, tad net nežinotų ką su laisve daryti. Bet visai kitas reikalas yra rusų tauta, kuri buvo tos imperijos branduolys ir visi turėjo jai tarnauti. Rusų kalba buvo per prievartą brukama. Jeigu kieno asmeninėse žiniose buvo atžymėta: rusų kalbos nemoka ir nesistengia išmokti – tai jau reiškė galimą nemokamą bilietą į Sibirą. Tad labai keistai skamba – kuomet ir Rusija į pavergtų tautų šeimą įsirikiuoti bando. Paspėdama savo praeitį, kad visą laiką ji tebuvo tik tautų kalėji-

mas. Jie bando pasaulį įtikinti, kad Rusija yra nuo Petrapilio iki Vladivostoko, ir tai jiems pavyksta.

Kadangi didžioji žmonių dalis, mažai istorija tesidomi. O istorija yra tokia: tik Jono Žiauriojo 1530 – 1584 laikais, kazokų daliniai tarnaujantieji Maskvai, perėjo per Uralo kalnus. Tuo ir prasidėjo Sibiro ir Azijos plotų užėmimas ir jų kolonizacija. Rusai nebūdami reiklūs, toli nuėję ir nebegalėdami grįžti, maišėsi su vietiniais ir didino rusų tautą.

Net lietuvių pokario tremtinių vaikai, gimę ir augę Sibiro plotuose, yra jau tapę rusais. Net ir tremtis jiems tarnauja, kaip trąša. O rusai – maskoliai, kurie po 1831 ir 1863 m. sukilimų, buvo apgyvendinti ištremtųjų vietose, ir dabar tebėra rusai. Kaip tokie, būdami "kitakalbiai", dabartinės valdžios yra ypatingoje globoje.

Kalbėti apie tai, kad Rusija kratosi imperijos, tegali tik tie, kurie nežino jos istorijos. Maskva po savo letena jungė slavų žemes ir pavergė jų kaimynus. Jau pats jos įkūrėjas, apsprendė jos grobuonišką ir istorinę eigą. Nes ją 1147 m. įkūrė Suzdaliao kunigaikštis Jurgis Ilgarankis. Tai ar reikia paaiškinimų ir stebėtis, kodėl jų rankos visuomet kitų kišenėse, ar plėšia svetimas žemes.

Dabar, kuomet pavergtieji jų "globos" atsikratė – tai ir jie nuskriaustuosius vaidina. Be to, net reikalauja, kad visi jų tarnai mažumų teisėmis naudotųsi. Kaip tokiais, net Jungtinės Tautos savo rūpestį rodo. Kur buvo jos, kuomet tremtinių traukiniai į Sibirą važiuavo?!

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

AMBASADORIUS STASYS LOZORAITIS

Tautos šventės minėjime

Jurgis Janušaitis

Ir šiais metais Tautos šventės gražų minėjimą Daytona Beach, FL. suruošė ALT S-gos skyrius, vadovaujamas Vytauto Abraičio.

Skyriaus pirmininko V. Abraičio pastangų dėka, į minėjimą atvyko Lietuvos respublikos ambasadorius Washingtono Stasys Lozoraitis.

Minėjimas, ruoštas rugsėjo mėn. 12 d., sekmadienį, pradėtas lietuviams skirtomis pamaldomis Prince of Peace katalikų bažnyčioje, Ormond Beach. Į pamaldas, Vytauto ir Stellos Abraičių lydimas, atvyko ir jose dalyvavo ambasadorius Stasys Lozoraitis.

Pamaldos iškilmingos. Į bažnyčią įneštos prie altoriaus stovi JAV ir Lietuvos vėliavos. Kun. Ričardas Grasso pradžioje Mišių sveikinimą garbingąjį svečių Lietuvos ambasadorių Stasį Lozoraitį, atstovaujantį Lietuvai JAV. Jautriai nuskamba Kazimiero Barūno skaitoma tikinčiųjų malda, prašant Aukščiausiojo palaimos ambasadoriui ir visiems dirbantiems tėvynės gerovei. Pamaldų iškilmingumą praturtina choro Sietyno, vadov. muz. Antano Skridulio, diena parinktos gražios giesmės. Kun. R. Grasso pamoksle prisimena

Lietuvą, jos ištvermę ir tautos šventės prasmę.

Pabaigoje pamaldų ambasadorius Stasys Lozoraitis tarė: "Ką atlikau Lietuvai, atlikau visų Jūsų dėka, kurie drauge su manimi dirbote, mane rėmėte, man patarėte, padėjote. Už tai lieku Jums visiems labai dėkingas ir Jūsų pagalbą mano diplomatiniam darbe labai vertinu..."

Po iškilmingų pamaldų skubame į gražų Treasure Island viešbutį tęsti minėjimo. Pokylių salė gražiai papuošta. Ant stalų gėlės ir JAV bei Lietuvos vėliavėlės. Kokteilio valandėlės metu pabendraujama, susipažįstama su svečiu ambasadoriumi Stasiu Lozoraičiu.

Minėjimą pradėdant nuaidi, Juozei Daugėlienei vadovaujant, JAV ir Lietuvos himnai.

ALT S-gos pirmininkas Vytautas Abraitis tarė sveikinimo žodį. Tarp kita ko tarė: "Sveikinu Jus, gerb. ambasadoriau, visų dalyvių ir Floridos lietuvių vardu, rodos pirmą kartą besilankantį toje Amerikos dalyje, kurioje taip pat gyvena lietuvių tautos dalis... Toliau pirmininkas aptarė ambasadoriaus Stasio Lozoraičio gyvenimo ir diplomatinės veiklos ryškesnius

bruožus, suminėdamas Jo našų diplomatinės veiklos, atstovaujant Lietuvai JAV, darbą, ginant Lietuvos laisvės bylą, palaikant glaudžius santykius su JAV vyriausybe ir kitais diplomatais, bendradarbiavimą amerikiečių spaudoje, kalbant televizijoje, radijuje. Suminėjo Jo kilnias dorybės-tolerantiškumą, įžvalgumą, kantrumą gilų Lietuvos problemų pažinimą. Taip pat suminėjo jo gražią elgseną dalyvaujant prezidentiniuose rinkimuose, siekiant prezidento posto. Išsakė ir visas ambasadoriaus patirtas neseckmes, kurias patyrė iš oponentų, kompanijos metu: šmeištus, melą, pyktį ir t.t. Ir visa tai skleidė žmonės save laiką "išminčiais", besisavina neužtarnautus, kitiems priklausančius, nuopelnus. Palinkėjo ambasadoriui sveikatos, sėkmės bet kur begyvenant ir dirbant Lietuvai. Padėkojo ambasadoriui už suteiktą Floridos lietuviams išskirtinę garbę savo atsilankymu ir dalyvavimu Tautos šventės minėjime.

Tylos ir susikaupimo minute prisimenami visi laiko savartoje žuvę už Lietuvos laisvę.

Kazimieras Barūnas trumpa invokacija prašo aukščiausiojo palaimos garbingajam svečiui ir Lietuvai.

Po skoningos vakarienės, Vytautas Abraitis minėjimo dalyviams pristato ambasadorių Stasį Lozoraitį, kaip vieną iš iškiliausių diplomatų ir (Nukelta į 12 psl.)

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

2129 KNAPP STREET. BROOKLYN NY 11229

FAX 718-769-3302 Telex 216 282

PIGIAUSIOS KELIONĖS IŠ NEW YORKO Į VILNIŲ

(Viena kryptimi. Nereikia pirkti bilieto į abu galus)

\$359.00 po lapkričio 1 d.

\$409.00 iki lapkričio 1.

VYTIS TRAVEL

2129 Knapp St. Brooklyn NY 11229
Tel. 718-769-3300; 1-800-952-0119

JUBILIEJINĖ EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Henrikas Stasas

Šiais metais 40-tą kartą Europos ir užjūrio lietuviai suvažiavo į tradicinę lietuviškųjų studijų savaitę Augsburgėje – Vokietijoje. Ši prasminga ir graži tradicija kiekvienais metais gaivina lietuviybės dvasią mokslo ir meno žinioms lietuviams gyvenančius už tėvynės ribų. Taip per 40 metų vis kitoj Europos vietoj studijų savaitės dalyviai puoselėjo lietuvišką kūrybą, džiaugėsi atsiektais mokslo ir meno darbais, gvildeno opius tėvynės klausimus ir jaukioj bičiulių ir draugų aplinkoj praleisdavo atostogų savaitę.

Šių metų studijų savaitę prasidėjo rugpjūčio 1 ir tęsėsi iki rugp. 8-tos. Ji vyko šv. Ulricho pastate arba St. Ulrich Haus, kuris labai tinkamas suvažiavimams bei įvairaus pobūdžio konferencijoms. Didelės salės ir patogūs suvažiavusiems gyvenamieji kambariai bei geras restoranas galintis pamaitinti ir didelį suvažiavusių skaičių.

Sekmadienio popietę atvykusius maloniai pasitiko rengėjai – Alina Grinienė ir Richardas Hermanas. Šie tuoj nurodė visiems kambarius, supažindino su namų tvarka ir savaitės programa. Iš viso atvyko apie 100 asmenų: 25 iš JAV, 13 iš Lietuvos, o kiti iš įvairių Europos kraštų.

Vakare prie skoningai paruoštų ir gardžių vaišių vyko savaitės dalyvių susipažinimas, kuris užsitęsė iki vėlyvo vakaro, nes kiekvienas norėjo kuo ilgiau su senai matytais draugais pasikalbėti ir pasidalinti išpučiais.

Kiekviena darbo diena buvo pradėta pamaldomis. Studijų savaitės kapelionu buvo kun. Jonas Jūraitis, pastoviai gyvenęs Šveicarijoje, bet dabar laikinai dirbęs Kaune Vytauto Didžiojo universitete ir kunigų seminarijoje. Čia, modernioj šv. Ulricho koplyčioje, kas rytą 8 val. atnašaudavo šv. Mišias. Ypač visus žavėjo jo prieš pamaldas pasakytas trumpas įvadas.

Tai savaitę jis pasirinko temą iš Mato evangelijos kur Kristus nuo kalno susirinkusiai miniai kalbėjo: "Palaiminti beturčiai dvasioje, palaiminti romieji, nes jie paveldės žemę ir t.t. Taip kas rytą po vieną šių palaiminimų mintį kun. J. Jūraitis aiškino labai logiškai ir suprantamai. Buvo netik malonu, bet ir nepaprastai įdomu sekėti jo mintis.

Pirmadienį po rytinių pa-

maldu ir pusryčių 10 val. įvyko studijų savaitės atidarymas. Trumpa atidaromąją kalbą pasakė Vincas Natkevičius, pastebėdamas, jog ši studijų savaitė yra 40-ji ir kartu jubiliejinė. Pirmoji lietuviškųjų studijų savaitė įvyko 1954 metais Ludwigshafene prie Bodeno ežero. Jos rengimo iniciatoriai buvo dr. A. Maceina, dr. J. Grinius ir prof. Z. Ivinskis. Taigi prasmingai praleista atostogų savaitė virto tradicija, kuri ir iki šiol tęsiama. Tačiau, kaip V. Natkevičius pastebėjo, ši tradicija jau pamažu blėsta, nes dalyvių skaičius mažėja, o paskaitininkų eilės taip pat retėja. Todėl kyla klausimas ar dar verta šią tradiciją tęsti, ar keisti jos pobūdį ar nukelti į Lietuvą. Palikdamas šį klausimą spręsti savaitę užbaigiant, V. Natkevičius palinkėjo gražios savaitės ir

darbingos nuotaikos.

Po atidarymo kalbos buvo perskaityti gauti sveikinimai iš Australijos, JAV, Švedijos ir Lietuvos. Tarp Lietuvos sveikinimų buvo ir prezidento Algirdo Brazausko sveikinimas, kuriame šiltais žodžiais kreipiasi į suvažiavimo dalyvius linkėdamas gražios savaitės ir sekmingo darbo. Be to, pastebėjo, kad Europoje rengtos studijų savaitės padėjo išsaugoti Lietuvos nepriklausomybės idėją išeivijoje ir Lietuvoje. Toliau savo sveikinime pabrėžė, kad dabar Lietuvai ypač svarbu, kad šiame išeivijos ir Lietuvos žmonių susitikime vyrautų pakantumo ir sutarimo dvasia ir, kad tolerantiškai būtų diskutuojamos mūsų abiejų pusių kultūros ir filosofijos temos.

Taip pat labai šiltu ir prasmingu žodžiu suvažiavimą pasveikino šių namų direktorius. Jis pirmiausia pastebėjo, kad šv. Ulricho diecezijai šie metai nepaprasti, nes šiais metais sukanka lygiai 1000 metų nuo jos įkūrimo. Tada Europoje taip pat siautė neramumai ir vakarų kultūrai grėsė pavojus būti sunaikinai. Mat pagoniškos Vengri-

jos raitelių pulkai tada puolė vakarų Europos miestus ir viską naikino. Tad šv. Ulrichas būdamas ne tik vyskupas bet ir krašto valdovas su savo kariuomene atmušė vengrus ir išgelbėjo vakarų kultūrą.

Čia namų direktorius prisiminė ir šiuos laikus, kada iš bolševizmo išsivadavo Lietuva ir dalis Vokietijos. Tačiau jis pastebėjo, kad išsivadavimas iš bolševistinio režimo, automatiškai žmogui vidinės laisvės dar nesuteikia. Ją žmogus turi pats sau sukurti pasisavinęs žmogiškąsias vertybes, nes tik vertybėse glūdi tikroji laisvė.

Palinkėjęs visiems gražios, saulėtos savaitės, tikisi, kad šių namų iš benediktinų paveldėtas vaišingumas ir jaukumas, taip pat prisidės prie suvažiavimo sekmingo darbo.

Tenka pastebėti, kad savaitės programa nebuvo perkrauta paskaitomis ar kitais užsiėmimais. Buvo pakankamai laisvo laiko susipažinti su istoriniu Augsburgu ir tolimesnėm Bavarijos apylinkėm. Vieną dieną vyko į Alpes ir lankėm garsiąją karaliaus Liudviko II pilį

Neuschwanstein, kuri savo architektūriniu grožiu kalnų aplinkoj sukuria savotišką pasakų pasaulį. Neveltui Walt Disney ją pasisavino, kaip simbolį pasakiškom filmom ir pramogų centrams.

Priminsiu čia savaitės bėgyje skaitytas paskaitas. Tikiuos, kad paskaitos bus spaudoje atspausdintos, tad jų turinį neliesiu. Kasdien programoje buvo numatytos dvi paskaitos: viena 10 val. ryto, antroji 8 val. vakaro. Žinoma po paskaitų vyko ir diskusijos. Paskaitas skaitė: D. Kuolys (Vilnius) Inteligentija postalinistėje Lietuvoje. V. Bartusevičius (Wittlich) Socializmo liekanos žmonių santykiuose. A. Bumbliauskas (Vilnius) Z. Ivinskio vieta mūsų istoreografijoje. V. Natkevičius (Viernheim) Putino lyrika. V. Valiušaitis (Vilnius) Putinas J. Griniaus žvilgsniu. V. Daunys (Vilnius) Gruodas už lango, Jasmanto ir Putino poezijos prasmenys. Jonas Jūraitis (Termen-Kaunas) Iš kokios praeities semsime stiprybę? T. Sodeika (Vilnius) Postsovietinės Lietuva ir laikmečio dvasios situacija. S. Pečiulis (Vilnius) Ekonominės reformos raida Lietuvoje po nepriklausomybės atkūrimo. Alg. Stepaitis (JAV) Žemės alyvos svarba kasdieniniame gyvenime. K. Čeginskas (Uppsala) 40 savaitių ir kas po to? Moderatoriai: dr. K. Čeginskas, dr. S. Girmius ir V. Natkevičius.

Vieną dieną vyko simpoziumas tema: politinė padėtis Lietuvoje. Simpoziumui vadovavo dr. Saulius Girmius, moderatoriai buvo: Justas Paleckis, Jonas Norkaitis, Darius Kuolys ir Vytautas Landsbergis.

Ilgoką kalbą pasakė Vytautas Landsbergis, pareikšdamas kritiškas mintis dabartinės valdžios atžvilgiu. Jis pabrėžė, kad Lietuvos valdžia daro sprendimus, kurie apsunkena Lietuvos padėtį. Ypač bijomasi, kad dėl kariuomenės išvedimo ir žalos atlyginimo vyriausybė padarytų Rusijai per daug nuolaidų. Jis pastebėjo, kad Rusija apie žalos atlyginimus visai nenori kalbėti, o pasiaiškina tuo, kad tiek Rusija kiek ir Lietuva yra visai naujos valstybės ir jos turi pradėti gyvenimą nuo nulio.

(Bus daugiau)

SAULĖLEIDŽIO SONETAI

A.a. Stasio Santvaro paskutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukrauta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00 dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA
19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH. 44119

Šv. Ulricho bazilika ir protestantų bažnyčia, abiejų konfesijų simboliai Augsburgėje.

PIGIAUSIOS KELIONIŲ KAINOS NEW YORKAS-RYGA-NEW YORKAS

\$700.00 rugsėjo 16 iki spalio 31

\$650.00 lapkričio 1 iki gruodžio 16

sausio 10 iki kovo 16

\$750.00 gruodžio 17 iki sausio 9

TOS PAČIOS KAINOS GALIOJA IR JŪSŲ GIMINĖMS SKRENDANT
IŠ RYGOS Į NEW YORKĄ IR ATGAL.

Prie visų kainų reikia pridėti taksus.

Rezervacijos ir informacijos reikalais prašome kreiptis į:

BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4
Newton, MA 02164
Tel: 617-965-8080
Fax: 617-332-7781

Tumo-Vaižganto 5-1
Vilnius, Lietuva
Tel: 227979
Fax: 226767

"BARAKŪDŲ" premjera Los Angeles mieste

Rūta Sakienė

Pagaliau, rugsėjo 18-tą, sulaukėme Vilniaus "Barakūdų". Veikalas buvo pakartotas ir sekmadienį. Abu kartus salė prisipildė sklidinai.

Veikalas, dažno svečio iš Lietuvos rašytojo Kazio Sajos sukurtas ir padovanotas Los Angeles Dramos Sambūriui, sukasi apie į Lietuvą važinėjančio ir, nors jau nebe jauno, bet vis dar pasakų Peilenės ieškančio Kalifornijos turtuolio nuotykius ir susidūrimus su visokiais Vilniaus tipais, bandančiais jį kaip galima greičiau ir daugiau nuo jo turtų atpalaiduoti. Jie ir yra, pagal Lietuvos rašytojo interpretaciją, tos barakūdos. Veikale aštuoni aktoriai. Juos ir jų roles noriu pirmiausiai suminėti.

Vincas Dovydaitis – Girdžius: Stebėtina šio Sambūrio veterano ištvermė. Per keturias dešimtis sceninės veiklos metų veik visada esantis veikalo ašis, ant savo pečių išnešantis pačias sunkiausias rolių naštas – ir šį kartą, nuo užuolaidos pakilimo iki paskutinio nusilenkimo nepailsdamas, ištisas dvi veikalo valandas nepamesdamas ritmo, išvilko sunkias "Barakūdų" akėčias.

Juozas Raibys – Kaštanas: Patsai subtiliausias, daugiausia patyrimo turįs sukčius – rašeiva, suvyniojęs "amerikoną" į savo pinkles ir dabar saugoja, kad tasai per daug dolerių kitiems neišdalintų. Raibys gražiai sugebėjo žiūrovams perduoti tą žebenškštiškai suktą lankstumą.

Ramunė Vitkienė – Čiučialiūlytė: Šios chameleoniskos aktorės vaidyba įvairiose rolėse gėrėjoms daugelį kartų. Ji visuomet sugebėjo galutinai išgyventi į savo rolės asmenybę. Scenoje niekuomet nematysi Ramunės Vitkienės, bet tik jos vaidinamą charakterį. Ir šį kartą jos suvaidinta viešbučio nuolatinė linksmintoja buvo neginčytinai įtikinanti.

Aloyzas Pečiulis – Pajamantis: Tai vidurkiškas ir gyvenime esąs pilnas sąmo-

jaus, igudęs aktorius, kursai ir šį kartą žiūrovų neapvylė, gal net per daug ryškiai išskeldamas "nepripažinto genijaus" tipą, tikriausiai paties aktoriaus ne kartą sutiktą. Atpažino jį ir tie žiūrovai, kurie yra susidūrę su visokių "idėjų" prekiautojais tiek Lietuvoje, tiek iš Lietuvos atvažiuojant.

Veronika Ragauskienė – Agnė: Mistikė, kokios tai indų sektos pasekėja (pasirodo, kad ir tokių Lietuvoje apščiai esama), norinti savąją "prekę" už dolerius parduoti, bet mielai, atrodo, ožkos tikėjimo atsisakytų, jei "amerikonas" ją išsivežtų Kalifornijon. Ragauskienė mūsų scenoje pasirodo bene tik antrą kartą, bet nuomonė jau sudaryta, kad ji gera artistė.

Amandas Ragauskas – Džingalas: Taip pat dar naujas Sambūrio narys, puikiai pagavo ir perdavė žiūrovams K G B liekaną, medaliais apsikabinėjusį, užuojautos ir dolerių ieškančią, dar ir dabar praeities šlovės prisiminimuose gyvenančią, Raudonosios Armijos atsargos pulkininką.

Ema Dovydaitienė – Rūta: Tai kita Sambūrio pirmūnė, keturiasdešimt metų be nuovargio ne tik vaidinanti bet ir dirbanti Sambūrio gerovei. Vienintelėje Dramatinėje "Barakūdų" rolėje atverčia medalį kiton pusėn, primindama žiūrovams karčius okupacijos metų pergyvenimus, kurių pasekmės neabejotinai išsivystė ir čia vaizduojami avantiūristai.

Raisa Urbanienė – Monika: Veikalui artėjant prie pabaigos perbėgo mintis, kaip gi jie dabar tą painiavą išriš? Ir štai – į sceną kaip granata sprogstą pati pirmoji Girdžiaus barakūda – (ne visai) žmona. Be jokio sceninio patoso ir dirbtinės vaidybos, per porą minučių aptvarko savo liurbį senį ir visus jo išnaudotojus. Girdžius, viso veikalo bėgy nusiskųsdamas, kad jo barakūda jį labai valdo, atrodo pabaigoje tai jos valdžiai

su dėkingumu pasiduoda. Peršasi autoriaus išvada, kad iš Lietuvos atsivežtos žmonos nėra jau tokios blogos.

Petras Maželis, veikalo režisierius ir itin intriguojančiai simbolinio scenovaizdžio dekoratorius neginčytinai ir šį kartą, kaip ir visuomet, į savo statomą veikalą įdėjo visas jėgas, visą teatrinį žinojimą ir širdį. Tuo niekas neabejoja ir tiek viešai, tiek privačiuose pasikalbėjimuose, jam atiduodama užtarnauta padėka ir pagarba.

Nereikia užmiršti, kad veikalas buvo sukurtas Lietuvos rašytojo, nežiūrint kaip dažnai jis Amerikoje lankytųsi. Todėl jo ir eiga, atrodo, buvo geriau suprantama – artimesnė neseniai iš Lietuvos atvykusiems žiūrovams. Ne veltui iš jų grupės, susimetusių vienoje salės dalyje, daug dažniau ir skardžiau skambėjo skanus juokas. Mus gi vietoj juoko kartais koks tai liūdnumas apimdavo.

Gal čia, užsklandai, atleis man mūsų išeivijos rašytojai, ypač tie, kuriems šis veikalas bus "ne prie širdies", jei pasiūlyčiau, kad kuris nors, turįs sąmojaus gyslelę, parašytų, kaip kad Amerikoje yra priimta, tęsinį (sequel) – jau apie mus čia Amerikoje apsėdusius visokius "ožių melžėjus". Veikalą galima būtų atitinkamai pavadinti "Barakūdos II".

POETO PRANO LEMBERTO (1897-1967) PĖDSAKAI

Pernai (1992 m.) rudenį Los Angeles mieste buvo paminėtas "Tau sesute" dainos autorius – jo mirties 25 m. proga. Ne tik ši daina (tuo vardu ir pomirtinis eilių rinkinys), bet ir kiti jo eilėraščiai bei dainos (Buvo išleista plokštelė ir kasetė Pr. Lemberto žodžiams dainų) tebėra žmonėse žinomi. Šios sukakties proga Lietuvoje išleista dar viena Pr. Lemberto pomirtinė knygelė "Šaukiu o Nemune". O šiemet, Lemberto šeimos bičiulio Albino Vaičiūno rūpesčiu, Vilniuje ruošinama ir visos Pr. Lemberto kūrybos rinktinė "Tėvynės drobės". Bus rinktiniai eilė-

"Margučio" radijo programos vedėjas Petras Petrutis. Jo pastangomis spalio mėn. 9-10 dienomis Chicagos jaunimo Centre yra rengiamas Los Angeles teatralų pastatytos K. Sajos komedijos "Barakūdos" spektakliai. Ed. Šulaičio nuotr.

raščiai ir straipsniai apie mirusį poetą.

Šeimos įsteigta ir Vytauto Didžiojo universiteto administruojama kasmetinio literatūrinio konkurso premija (500 dol.) šiemet buvo išdalinta šešioms laimėtojoms. Konkursas jaunimo tarpe susilaukė didelio pasisekimo: atsiųsti net 76 eilėraščiai ir 12 prozos kūrinių. Vertinimo komisijai vadovavo prof. dr. Vytautas Kubilius. Konkur-

sas kasmet bus kartojamas –poeto Pr. Lemberto vardu; šeima parūpins kasmet po 500 dol.

Šių metų laimėtojai yra šie jauni kūrėjai: D. Dirgėla, N. Abrutytė, D. Jakulevičius, R. Osipova, L. Pupelis, E. Džazulskis (pirmieji trys – už eilėraščių, antrieji 3 – už prozos kūrinius). A. R.

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu, kurie, palyginti, už mažą atlyginimą turi dirbti ilgą darbo valandą.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratorių rakesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai jų mažiau begauna. Dirvai tik nuolatinį skaitytojų siūnčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba ir Dirvos redakcija visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki šių metų pabaigos, pravesti naujų skaitytojų telkimo vajų.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už Dirvą metams moka tik \$20.00.

Mieli, ilgamečiai Dirvos skaitytojai, remėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite Dirvą savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems, ypač Lenkijoje, Karaliaučiaus srityje ar dar tebegyvenantiems Sibire.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaiminystėje ar ir toliau gyvenančių, kurie Dirvos neskaityti, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime Dirvą nemokamai kurį laiką siųsti, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų Dirvos skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime Dirvos tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą Dirvos stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname ir atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Jei siūlotė Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomo o adresą:

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Prano Lemberto (1897-1967) Literatūrinės premijos laimėtojai 1993 m. pavasarį Kaune. Iš kairės: A. Jakulevičius, N. Abrutytė, D. Dirgėla, R. Osipova, L. Pupelis. Nuotraukoje nėra E. Džazulskio.

SUNKŪS KARO MIETAI

Bronius Aušrotas

(Tėsinys iš praėjusio numerio)

Į JUETERBOGĄ IR BERLYNĄ

Mjr. Menger, kaip buvo žadėjęs, parūpino mums reikalingus dokumentus į Jueterbogą. Jie taip pat sutiko su mano pageidavimu kartu pasiimti ir kpt. Simą Urboną. 1944 m. spalio antroje pusėje išvykome į Jueterbog miestelį, karo aviacijos centrą, apie 45 km. į pietus nuo Berlyno. Kaip Jueterbog, taip ir kiti, giliai miškuose paslėpti aviacijos aerodromai aplink Reicho sostinę, turėjo ją ginti nuo priešo orinių puolimų.

Atvykę į vietą, radome karo aviacijos dalinio štabą ir puikiam kabinete įsikūrusį plk. Raimundą Liormaną. Atlikus formalumus, buvome draugiškai priimti. Kai išaiškinome kokių reikalų mudu čia atvykome – gauti pritariamą leisti savaitinį laikraštį "plechavičiukams" ir kitiems kariamams, – plk. Liormanas entuziastingai pritarė mudviejų idėjai. To tik ir reikėjo, nes bijojome išsiuntimo į frontą!

Kai lietuvių karo korespondentų būrio perkėlimo iš Drezdeno į Jueterbogą reikalas buvo formaliai atliktas, mudu su Urbonu dar nuvykome į Berlyno OKW propagandos skyrių, kur korespondentai taip pat buvo oficialiai užregistruoti.

Šios įstaigos didžiai malonus viršininkas, kapitonas, priėmė mudu lyg senus pažįstamus. Teko pas jį kiek luktelėti, kol jis sutvarkė savaitraščio leidimą. Pradžiai buvo leista spausdinti 3500 "Kario" egzempliorių "Voelkscher Beobachter" spaustuvėje, beveik pusiau sugriautame pastate. Buvome laimingi ir dėl to, kad mus atpalaidavo ir nuo oficialios cenzūros po to, kai paaiškinau, jog būryje neturime tokio vertėjo, kuris galėtų visą laikraščio medžiagą išversti į vokiečių kalbą prieš laikraštį atiduodant į spaustuvę. Pažadėjau OKW pareigūnui "Karyje" niekad nespausdinti jokių antivokiškų straipsnių. Atrodė, kad tas karininkas patikėjo mano žodžiu. "Kario" leidimui tai buvo neįvertinamas palengvinimas.

Perkėlus mus į Jueterbogą, buvome administruojami vokiečių karo aviacijos vadovybės, tad visas korespondentų būrys buvo aprenktas aviacijos karių uniformomis. Taip nei iš šio, nei iš to tapome vokiečių karo aviacijos uniformuotais nariais.

Korespondentai buvo apgyvendinti pravažiuojančių karių viešbutyje ir priskirti maitintis vietinėje puskarininkų valdykloje. Gi mudu su Urbonu priskyrė prie vietinės karininkų ramovės.

Persikėlę į Jueterbogą, pirmąjį "Kario" numerį išleisdome Berlyne lapkričio pradžioje. Kad būtų mums patogiau prie laikraščio leidimo patiemis dalyvauti, jį paruošti ir išsiuntinėti, prieš išleidžiant antrąjį "Kario" numerį buvome perkelti į šiaurinę Berlyno priemiesčio dalį Karlshorst vardu. Čia mus priskyrė prie vieno aviacijos priešlėktuvinės apsaugos dalinio ir apgyvendino vienoje mokykloje, kurioje mokslas buvo nutrauktas, nes vaikai buvo evakuoti į Bavariją. Viena klasė buvo duota miegoti, antra – darbo reikalams.

Mano viršininkas ir cenzorius buvo priešlėktuvinės apsaugos majoras A. Woditzka, vidutinio amžiaus, malonus austras. Jis suprato sveltimo padėtį galbūt dėl to, jog ir jis buvo okupuoto krašto žmogus. Apie jį galėčiau pasakyti tik didžios padėkos žodžius. Galiu prisipažinti, kad A. Woditzkos dėka pasukinių karo dienų sukuryje nepatekau į jokią belaisvių stovyklą.

Kai kurie lietuviai kariai, kurie buvo vokiečių daliniuose ir vakarus nuo Berlyno, susirišdavo su "Kario" redakcija. Jie norėdavo, kad karo korespondentai aplankytų jų vienetus. Mjr. Woditzka palankiai žiūrėdavo į tokias vienos kitos dienos iškylos ir sutikdavo pasirašyti kelionlapius.

Per du mėnesius mano sugyvenimas su simpatišku Austrijos piliečiu, dabar priešlėktuvinės gynybos majoru, buvo be priekaišto. Visą laiką mane nepaliko viena mintis: ar galiu rizikuoti paprašyti mjr. Woditzką man asmeniškai ir visiems grupės nariams išduoti iš kariuomenės atleidimo dokumentus? Ar jis, kaip mano viršininkas, turi tokias teises? Aišku, liko tik vienintelis kelias šiam tikslui pasiekti, – pačiam majorą paklausti, ar jis mums lietuviams sutiktų šiame svarbiame reikale pagelbėti?

ATLEIDŽIA IŠ KARIUOMENĖS

1944 m. gruodžio mėn. vokiečių karo pajėgų desperatiškas puolimas Vakarų fronte, stengiantis perkirsti

sąjungininkų jėgas ir pasiekti Antverpeno uostą, sugniužo. Nepasiekus šio tikslo, Vokietija buvo beveik kasdien bombarduojama dieną ir naktį! Iš rytų artėjo bolševikinės armijos. Gi BBC radijo siųstuvas po Jaltos konferencijos (1944.II.4-11) tekalbėjo gąsdindams, kad Vokietija privalo besąlyginiai kapituliuoti ir bus suskaldyta į atskiras provincijas.

Stebint artėjančią katastrofą ir kapituliaciją, mums, lietuviams, patekusiems į sąjungininkų karo belaisvę, tektų taip pat žiauriai nukentėti. Tas, žinoma, privertė mane neatidėlioti kreipimosi į mjr. Woditzką dėl atleidimo iš kariuomenės.

1944 m. "Kario" kalėdinį padidintą dviejų savičių numerį paruošėm dar kelias dienas prieš Kalėdų šventes. Su šiuo gražiai ir skoningai išleistu savaitraščio numeriu, dar įsidėjęs į kišenę "Asbach" konjako butelį, įėjau į mjr. Woditzkos kabinetą tarnybiškai pasikalbėti. Mat jau taip buvom susitarę, kad prieš kiekvieno "Kario" numerio išleidimą, aš jam vokiškai paaiškinsiu, kas tame ar kitame straipsnyje parašyta.

Kaip ir visada, mjr. Woditzka sutiko mane draugiškai, beveik bičiuliškai. Kai mudu baigėme pasikalbėjimą, pasiteiravau, ar jis sutiktų su manimi prisiminti artėjančias Kalėdas, šeimos šventę, ir paragauti mano sutaupyto "Asbacho"? Ir kaip tikėjaisi, jis su tuo mielai sutiko...

Pradėjau man taip svarbų pasikalbėjimą, kad "sovietų grėsmė Vokietijai turbūt tokia pat baisi, kokia ji palietė mūsų tėvynę 1940-41 metais". (Mjr. Woditzka apie Sovietų Sąjungos komunistinę tvarką ir politiką buvo gerai susipažinęs). Jis sutiko, kad "sovietinė Vokietijos ir Austrijos okupacija būtų didžiulė nelaimė tiems kraštams".

Kai mudu jau sutarėme beveik kiekvienu paliestu klausimu, majorą paklausiau: "Ar galėtumėte būti toks geras išrašyti iš Reicho armijos atleidimo dokumentus mano būrio nariams?" Mjr. Woditzka, atydziai į mane pažvelgęs, paklausė, ar aš nebijąs, kad už tokį prašymą jis gali mane perduoti Gestapo žiniai? Jie žinotų, kokie "dokumentai" man tada būtų reikalingi! Atsakiau drąsiai, jog jokių būdu nebūčiau į jį kreipėsis, jeigu abejočiau dėl jo meilės savo kraštui. Abu esame okupuotų kraštų kariai: jis Austrijos, o aš Lietuvos!

Valandėlę pagalvojęs, mjr. Woditzka pareiškė, kad jis pilnai su manimi sutinka ir mėgins pagelbėti. Deja, jis neturįs atleidimui reikalingų blankų savo įstaigoje. Jis man patarė kitą dieną nuvykti

į karo aviacijos štabą Jueterboge ir ten kreiptis į plk. R. Liormaną, kuris galės tuos blankus gauti iš štabo adjutanto. Padėkojau savo viršininkui Woditzkai už parodytą nuoširdumą šiame svarbiame reikale. Man atrodė, kad mudviejų draugiškumas po šio pasikalbėjimo dar labiau sustvirtėjo.

Kitą dieną nuvykau į Jueterbogą ir nuėjau, kaip man buvo patarta, į karo aviacijos štabą pas plk. Liormaną. Jam neturėjau daug aiškinti, ko atvykau (turbūt jis jau buvo išpėtas dėl mano atvykimo). Po trumpos valandėlės Liormanas įteikė man tuos iš kariuomenės atleidimo blankus, kuriuos, sugrįžęs į Berlyną perdaviau mjr. Woditzkai. Po 24 valandų jau turėjau savo kišenėje (tikriau – savo spintoje) viso būrio nariams iš kariuomenės atleidimo dokumentus! Majoras Woditzka atleidimo datą dokumentuose įrašė dar prieš Jaltos konferencijos pradžią. Jis man pasakė, kad sąjungininkai nepripažins piliečiais tų vokiečių buvusių karių, kuriems atleidimo dokumentų datos bus po Jaltos susitarimo pasirašymo.

Kai tie dokumentai buvo mano žinioje, jaučiausi drąsiau, nes Vokietijos kapituliacijos metu nereikės patekti į sąjungininkų belaisvę. Galėsimė pasiteisinti, kad buvome prievarta į Vokietiją atvežti darbams.

SOSTINĖ PARALIŽUOTA

Tos kelios savaitės nuo 1944 m. Kalėdų ligi 1945 m. vasario 3 d. prabėgo labai greitai. Tuo laikotarpiu buvau nuvykęs į Salzburgą perkraustyti savo šeimą į mažą Rodach miestelį, netoli Coburg Turingijoje. Šioje vietoje buvo sutelkta daugiau karių šeimų, kurių vyrai tarnavo lietuviškuose daliniuose Rytų fronte.

Kaip ir anksčiau, taip ir vasario 3 d., mudu su S. Urbonu priešpietinėmis valandomis buvome spaustuvėje sostinės centre ir baigėme paruošti "Karį" spausdiniui. Užbaigę darbą, nesukibėdami ėjome į metro stotį sugrįžti į Karlshorstą.

Gal apie 10 val. 45 min. pasigirdo orinio pavojaus sirenos. Nieko nelaukdami, mudu sulindome į netoliese buvusią viešą slėptuvę Karalienės Luizės mergaičių gimnazijos pastato giliame rūsyje. Netrukus pasigirdo pirmieji numestų į miesto centrą bombų sprogimai. Šie duslūs smūgiai palaipsniui artėjo ir prie mūsų slėptuvės. Žmonės stovėjo be žado. Girdėjosi rėžiantis krįtančios bombos staugimas. Šalia manęs stovėjęs vokiečių, šio pavojaus bendrininkas, ištara: "Ta bomba dar ne mums skirta. Bombos kritimo negalima

girdėti, kai ji krįsta ant galvos".

Po trumpos akimirkos pasigirdo sprogimas kitame slėptuvės kampe ir sužeistų ar mirstančių klyksmai... Buvo galima užuosti sproguosios bombos parako kvapą. Laikiausi įsikibęs į slėptuvėje esantį stulpą, ir laukiau, kas toliau įvyks!.. Laimei, šis slėptuvės kampas liko nepaliestas. Po maždaug 15 minučių sprogimų garsai aptilo.

Nelaukdami orinio pavojaus atšaukimo, mudu išlindome iš slėptuvės. Ir iš kitų šio nemažo rūsio angų pasipylė sveiki žmonės. Tačiau prie vienos angos stovėjo greitosios pagalbos automobiliai. Ir kur tik akis siekė, visur buvo matyti kylanti į dangų gaisrų ugnis. Graži, saulėta priešpietinė diena pavirto šėlstančia, degančia audra... Kur ne kur judėjo viena kita žmogysta. Visas miesto susisiekimas buvo paraližuotas. Tolumoje, ir arčiau, pasigirdavo duslūs bombų sprogimai, tai tokių bombų, kurios turėjo pavėluotą užtaisą (Spaetzrunder).

Kitos dienos laikraščiai apie vakarykštį Berlyno bombardavimą pranešė, kad miestą puolė 1,100 amerikiečių bombonešių.

Po tokio miesto ir spaustuvės, kurioje spausdindavome "Karį", sunaikinimo, lietuvių korespondentų būrys buvo perkeltas į Weimarą, 200 km į pietvakarius nuo Berlyno. Majoras Woditzka man pasisakė, jog ir jis yra perkeliamas į vieną priešlėktuvinės apsaugos vienetą, esantį į rytus nuo Berlyno. Mudu nuoširdžiai atsisveikiname, nesitikėdami kada nors susitikti. Mjr. Woditzka buvo labai palankus lietuviams. (Bus daugiau)

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti meniško grožio albumą *"Einu per Lietuvą"*. Tai jau trečioji lietuvių fofomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – *"Gimtoji žemė Lietuva"*, *"Atgimstanti Lietuva"*.

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus.

Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Kiekvieno albumo kaina po #18 dol. Užsakant paštu reikia pridėti po \$3.00 persiuntimo išlaidomis.

LAISVĖS NETEKUS

Benediktas Butkus

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Nužmoginti žmonės

Kai po penkių bado dienų kalinys Medvedevas gulėjo ant narų visai sustyręs ir atšalęs, nerodė jokių gyvybės ženklų, iškviestas prižiūrėtojas Grinkovas mirties faktui nustatyti pareiškė:

– Mirusio lavoną išneškit į galutinę barako sekciją – laikiną izoliatorių. Tegul jis per dieną ten pabūna, o kai paaiškės, kad jau tikrai miręs, surašysim mirties aktą ir išnešim į lavoninę.

Per šį laikiną izoliatorių praeidavo visi giltinės pakirsti lavonai. Mirusį tiesiai į lavoninę patalpinti buvo vengiama, nes bado mirštantieji, o ypač turėjusieji sveiką širdį, kelis kartus mirdavo ir vėl atsigaudavo. Todėl bijodavo, kad į lavoninę nugabentas numirėlis neatsigautų ir išsigandęs atgal į baraką nesugrįžtų...

Kai mirusio Medvedeno lavoną nunešė į nurodytą sekciją, vidury aslos ant tam reikalui paruošto stalo padėjom, penki tos sekcijos gyventojai kazachai jau beveik iš gyvenimo nurašyti – apakę, apkurtę, palieję, savo kalba pradėjo kažką šnekėtis.

Aklas kalinys Alimovas sekcijos kampe ant numirėlių drabužių krūvos sėdėdamas savo pavaldiniams duoda nurodymus:

– Atidžiai apžiūrėkit ir patikrinkit, koks mirusio vatinukas, kelnės?

– Rūbai geri, mažai nešioti. Ir odinė kepurė iš geros chrominės odos pasiūta, šilta, – aiškina aklajam kurčias kalinys Čiarbanas.

– Tai imkit suplyšusias kelnes ir vatinuką sukeiskit. Lavoninėj vis tiek drabužius atims ir nuogą lavoną į žemę užkas, – nurodė Alimovas, traukdamas iš po sėdynės suplyšusius drabužius.

Čiarbanas palengvėle nutraukia lavono geras kelnes ir pakeičia suplyšusiomis. Vatinuką bevelkant, numirėlis garkstelėjo, atsigavo, žiūri – kad jau kitomis kelnėmis apautas. Kelis kartus sumirksėjo, galva pajudino, lyg ir supyko, kad jo draugai taip negarbingai jį apiplėšia, ir amžinai užmerkė akis.

– Gerai apžiūrėkit, pulsą patikrinkit, ar jau tikrai miręs, – perspėja Alimovas.

Vatinuką bevelkant, iš kišenės ant aslos iškrito akiniai.

Senukas Stepanovas paprašė:

– Mano akiniai sudužo, neprimatau. Duokite man tuos numirėlio akinius.

– Dėduli, galiu atiduoti, prašau paimkit, bet kam Tamstai akiniai? Juk jau jūs

akys stiklinės. Už dviejų trijų dienų ir pats čia ant to stalo gulėsi, – nuoširdžiai aiškina Stepanovui Čiarbanas.

Senukas Stepanovas pagalvojo susimąstęs ir trenkė akinius į aslą.

Kitą dieną prižiūrėtojas Grinkovas surašė Medvedevo mirties aktą, drabužių kokybės grafoje pažymėjo: drabužiai suplyšę, vartojimui netinkami – nurašyti.

Pusę žingsnio nuo bado šmėklos

Žiemužė su šalčiais ir pūgomis pradėjo trauktis. 1943 metų kovo mėnesį jau ir saulutė pradėjo rodytis. Iš pietų stepės laukė šilto vėjelio. Jau ir mano per šalčius aklimatizuoti avinai tvarte suginti mekena, pavasario žolelės laukia.

Lagerio poskyrio viršininkė Kukčiatova, aikštėje mane susitikusi, sako:

– Prašau kartu su manim eiti į kontorą. Reikia pasikalbėti.

Nustebęs tokiu netikėtu viršininkės kvietimu, eidamas galvoju:

– Apie ką su manim ta kazachė nori kalbėti?

Kai atėjom į raštinę, tenai pamačiau ir sargybos vadą Zacharovą besėdintį.

Viršininkė Kukčiatova atsisėdo už stalo kaip dera aukštam pareigūnui, į kėdės atlošą atsilošė ir sako:

– Mano ūkvedys Pervichinas bausmę atliko ir išvyksta. Nuo šios dienos tavo skiriu poskyrio ūkio dalies vedėju, būsi mano pirmuoju padėjėju.

– Dėkoju už pasitikėjimą. To darbo dirbti aš nesugebėsiu, nes dar neseniai lagery gyvenu. Aš nesu pakankamai su lagerio ūkvedžio darbu ir pareigomis susipažinęs, – aiškinu.

– Mūsų poskyryje ūkvedžio darbas visai lengvas: kalinių aprangą tvarkyti, prižiūrėti virtuvę, kad visi maisto produktai į katilą būtų sudėti, rytais į paežerį nuvažiuoti iš žvejų brigados žuvį priimti ir į poskyrio sandėlį parvežti. Aš žinau, kad tu esi raštingas, sąžiningas žmogus ir tą darbą sugebėsi visai gerai atlikti.

– Gal ir sugebėčiau, išmokčiau dirbti, bet esu išvargęs, nusilpęs, neturėsiu jėgų, – aiškinuos.

– Pasistengsiu tau geresnes gyvenimo sąlygas sudaryti. Duosiu atskirą kambarį, kuriame naktį galėsi geriau pailsėti. Be to duosiu ir žmogų, kuris tau padės tvarkytis, – įkalbinėja viršininkė.

– Nebijok. Jei kas skriaus, aš tau padėsiu. Žinodamas, kad tu darbą mėgsti ir nesi

tinginys, ir aš tave rekomendavau, – priduria sargybos vadas Zacharovas.

– Jeigu visi pasitikit, tai pamėginsiu, – sutinku.

Lagerio viršininkės pasiūlytu darbu ir pažadais netikėjau, nes galvojau, kad ji su manim juokus krečia. Ir apskritai lagery žmogus žmogui netiki, nors jis ir tikrą teisybę sakytų.

Pagaliau vakare įsitikinau, kad čia ne juokai, o realybė. Prižiūrėtojas Grinkovas, atėjęs į sekciją, pasakė:

– Pasiimt savo daiktus ir eik į kambarį, kur viršininkė Kukčiatova tavęs laukia. Turbūt žinai, kur jis – gale karvidės.

Mane sutikusi, viršininkė Kukčiatova tarė:

– Čia tau bus atskiras kambarėlis, kuriame galėsi ramiau gyventi. Taip pat duodu tau žmogų, brigadininką Muchamedovą, kuris padės šiame kambarėlyje tvarkytis. Rytoj iš Pervuchino perimk ūkvedžio pareigas, – taip pasakius, nusišypsojo ir išėjo.

Vienam su nepažįstamu žmogumi kambarėly pasilikus, mane domino, koks gi jis žmogus. Iš pirmo žvilgsnio jis nelabai simpatiskai atrodė: aukštas, išdžiuvęs geltonosios rasės atstovas, į kinietį panašus, su reta kelių plaukų smaila barzdele, ant viršutinės lūpos žemyn nuleisti penkių plaukų juodi ūsai. Tarp paplotų veidų ir kaktos žiba siauros kaip su šiaudu prapjautos akys.

– Turbūt jau seniai šiame lagery gyveni? – paklausiau.

– O, moja tvoja, jau treči metai čia gyvenu. Esu vietinis gyventojas. Kai rusai pas mus organizavo kolchozus, viską iš mūsų atėmė, tai aš į lagerį patekau. Visą laiką lageriuose dirbau brigadininku. Paskutiniu laiku susirgau

avių liga – brucelioze – kuri labai mane išvargino, nusilpino ir neleidžia toliau dirbti.

– Matyt, viršininkė leido Tamstai truputį pailsėti, pasigydyti? – pasiteiravau.

– Moja tvoja, viršininkė mano tautietė, gera moteris. Ji mudviem abiem padės... – aiškina Muchamedovas.

– Atrodo, kad bruceliozė panaši į tuberkuliozę. Tai pavojinga liga. Kaip ją užsikrečiama? – pasiteiravau.

– Žmogui ji ne tiek pavojinga, kiek įkyri. Avis tai ji kaip dalgium kerta. Viso Kazachstano avys brucelioze užsikrėtusios.

– Kad galėtum ligas nugaltėti, reikia sočiau pavalgyti. Ar moki avių kisielių virti? – paklausiau.

– Avių kisielius – tai mano maistas. Be kisielių aš neišgyvenčiau. Moku skanų kisielių išvirti ir iš kviečių, rugių, miežių, bulvių.

– O žuvį ar moki virti? – paklausiau.

– Su žuvim majo tvoja mane į Karagandą nuvesi. Žuvį moku ir kepti, ir džiovinti. Tik parnešk žuvies, o aš ją maistui paruošiu, – pasižada kazachas.

– Tu kazachas, o aš lietuvis, labai tolimas kaimynas, nė sapne nesapnavom drauge gyventi, bet čekistų lazdos į šį kambarį suvaryti, atrodo, drauge galėsim ramiai gyventi, sočiai pavalgyti kisielių, o kartais dar ir kokią žuvį nuryšim ir visas bruceliozes, tuberkuliozes nugaltėsim, – juokaudamas raminu kazachą.

Ūkvedžiauju

Nauji darbai – nauji rūpesčiai. Ryta anksti pabudęs, galvojau, kaip iš buvusio ūkvedžio Pervuchino reikės priimti jo valdomą turtą, kad jis manęs neapgautų, sausas neišvažiuotų. Pagal buhalterijos knygas sutikrinom faktinius likučius sandėliukuose – viskas gerai atitiko, trūkumų nebuvo, todėl liko tik perdavimo priėmimo aktą pasirašyti.

– Aš surašysiu perdavimo aktą, o tu važiuok į žvejų brigadą žuvies parvežti. Arklys pakinkytas stovi prie arklidės durų, – sako Pervuchinas.

Susiradęs jau pakinkytą arklėlį, sėdau į dviejų ratų vežimėlį, paėmęs vadžias, raginu kumelaitę. Atrodo, kad man jos ir raginti nereikia. Iš papratimo ji gerai žino kelią, kur paežerį žvejai gyvena. Stepės kekleliu važiuodamas dairausi ir žiūriu, ar paskui neseka ginkluotas palydovas. Ne, jo nematyti... Tai jau neišpasakytas pasitikėjimas vieną be apsaugos stepėje paleisti. Nuo minties kitu keliu pasukti reikia atsisakyti, nes tėviškės, šeimos, artimųjų ne tik vežimu, bet ir lėktuvu nepasieksi.

Pas žvejus

Tris su viršum kilometrus pavažiavęs, pamatau didoką ilgomis nendrėmis apaugusį ežerą. Po ežerą kur ne kur plaukioja vandens paukščiai: laukinės žąsys, gervės ir laukinės antys sukinėjasi.

Ant ežero kranto pastatytas mažas barakėlis penkiems žmonėms gyventi. Prie kranto lieptelio priristos kelios valtys, o ant atramų pakabinti džiūsta keli tinklai.

Į namelio vidų įėjęs, pamatau tris žmones tinklus betaisančius. Pasisveikinu:

– Sveiki, vyrai, matyt, šioje pirkelėje nebloggerai gyvenat?

– Negalim peikti – turim saulę, vandens, žuvies, nendrių ir šiltą pirkelę, kurioje galima gyventi, – giriasi patenkinti žvejai.

– Tai atvažiavai mūsų pagautos žuvelės paimti? – klausia brigadininkas Tkačanka, – šiąnakt nedidelis laimikis, tikrai 10 kilogramų tepagavome. Gali paimti.

– Truputį prašau palaukti, brigadininke. Žuvis, iš vandens ištraukta ant kranto, atgal į vandenį nepabėgs. Aš, pamatęs vandenį, negaliu iškęsti, turiu jį įbristi, atsigai-vinti. (Nukelta į 8 psl.)

Tautiečiai į rugpjūčio mėn. 23 d. minėjimą prie A. Mickevičiaus paminklo atėjo "apsiginklavę" tokiais iškalbingais plakatais. Per šį minėjimą buvo paminėta Molotovo–Ribentropo pakto sukaktis. V. Kapočiaus nuotr.

KENKSMINGIEJI APLINKOS DŪMAI

Dr. A. Čepulis

Didelis smūgis rūkorių gyvenime buvo suduotas, kai US Surgeon General pripažino, kad ir ne rūkantiems tabako dūmai kenkia ir gali sukelti vėžį. Tuoj daug kur rūkymas buvo apribotas. Žinoma, didieji cigarečių fabrikai labai susirūpino rūkorių laisvės suvaržymu ir dabar bando rasti kitokių mokslininkų (?), kurie paneigtų jo nuomonę.

Jau ne daug žmonių tebe galvoja, kad rūkymas yra malonus ir visai nepavojingas užsiėmimas. Nuo 1959 metų tabako veikimas į žmonių sveikatą buvo tiriamas be pertraukos. Kai kurie tyrimai lietė virš milijono žmonių. Ir greit pasitvirtino įtarimas, kad tabakas yra viena iš plaučių vėžio priežasčių.

CDC (Center for Disease Control) tvirtina, kad vienas trečiadalis vėžio mirstančių Amerikoje, arba virš 157.000 1991 metais, yra daugiau ar mažiau surišta su rūkymu. 57.000 miršta nuo emphysemos, kada plaučiams praradus pajėgumą priimti deguonį, žmogus uždūsta. Rūkymas yra pirminė, išvengiama mirties priežastis. Cigaretė yra, be abejo, pati pavojingiausia, bet ir pypkės ir cigarai skaičiuoja apie 14.000 aukų per metus. Pagaliau ir nerūkančių įkvėpti dūmai pridėjo kelis tūkstančius mirčių paskutiniiais metais. Galima ginčytis dėl smulkmenų ir skaičių, bet dabar jau sunku paneigti, kad apie 85% plaučių vėžio atsitikimų yra tabako sukelti.

Kaip toji, šiaip gana išmintinga žmonių masė, atsidūrė tokioj padėty? Iš kur atsirado šis žmonijos prakeikimas? Columbus atradęs Ameriką, pastebėjo, kad indėnai brangino sausus augalų lapus, kuriuos kartais susukę dėdavo į burną, o kitą galą uždegdavo. Dūmus, jis sakė,

kad jie gerdavo.

Indėnų religinėse apeigose ir kasdieniniam apsiėjime tabakas tada turėjo didelę reikšmę. Caribų indėnai naudojo Y formos pypkęs, kurias vadino tabocas.

16 šimtmetyje britai pasiūlytė tris indėnus į Londoną. Jie atvažiuodami vežėsi nemažai tabako, kurį patys rūkė ir jūreiviams davė. Kai kuriems tabako dūmai patiko ir jie pastebėjo, kad didelis noras toliau rūkyti pašiliko, kai indėnų atsargos pasibaigė.

Šis tabako atvežimas į Angliją, sako, buvo pradžia indėnų keršto už tai, kad europiečiai užėmė jų kraštą ir atvežė jiems raupus, džiovą ir kitas mirtinas ligas.

Linutė Česnulevičiūtė, Salomėjos Nerios vidurinės mokyklos mokinė, per atidarymą padainavo keletą populiarių dainų lietuviškai ir angliškai. Jos stiprus balsas ir energingas dainavimas visus žavėjo.

Ispanų kunigai Pietų Amerikoje skaitė, kad tabako rūkymas yra velnio išgalvotas ir juo pelno tik pats velnias, nors indėnams rūkymas bažnyčioje buvo savaime suprantamas.

16 ir 17 šimtmečio jūrų keliautojai pasodindavo tabako kur tik sustodavo, kad kitą kartą ten turėtų ko parūkyti. Taip tabakas paplito po Afriką, Philipinų ir Ramiojo

vandenyno salas ir Australiją.

Amerikoje daugiausia tabako buvo ir yra auginama Virginia ir Maryland valstijose. 1610 metų žiemą ten buvo badas, nes ūkininkai augino tik pelningesnę tabaką, o ne grūdus.

Septynioliktame šimtmetyje rūkymas buvo įstatymų uždraustas Vokietijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Švedijoje ir Danijoje, bet be didelio pasisekimo. Kinijos imperatoriai už tabako įvežimą nukirsdavo galvas. Panašūs drastiški įstatymai buvo išleisti Persijoje ir Rusijoje. 1575 metais Meksikoje bažnyčia uždraudė kunigams rūkyti laikant mišias, o vėliau ir popiežius Urban VIII uždraudė rūkymą bažnyčioje paremtą exkomunikacijos bausme. Bendrai, kur susidūrė įstatymas su tabako augintojų pinigais, laimėjo pinigai.

Europiečiai greit pastebėjo, kad sykį pradėjus naudoti

Trys pedagogės atidaro naują mokyklą "Versmė". Ši mokykla Vilniuje skirsis nuo kitų, kad joje bus vaikai, kurie turi fizinės arba protinio vystymosi negales. Septyni mokiniai šį rudenį mokykloje važinės kėdutėse ant ratukų.

galva. Jo dvare tačiau jau buvo rūkorių, kurie padarė rūkymą mados dalyku. Karalius tada pakėlė tabako mokesčius 4000%, kas kartu padidino tabako kainą ir jo nelegalų įvežimą.

Prancūzijos ambasadorius Jean Nicot platino tabako rūkymą manydamas, kad jis turi gydančių savybių. Jo vardas yra įamžintas pagrindi-

niame tabako nuode nikotine. Panašiai Prancūzijoje, Italijoje ir kitur rūkymą sustabdyti nepavyko. Šiandien Amerikos rūkoriai tas pasitenkinimas kainuoja apie 16 milijonų dolerių į metus. Nei įstatymai, nei mokesčiai, nei pagaliau popiežiaus pareiškimas nesusstabdė tabako naudojimo.

(Bus daugiau)

LAISVĖS NETEKUS...

(Atkelta iš 7 psl.)

Ežero pakrantėje, tarp nendrių susiradęs švaresnį vandenį, numetęs savo šarvus į šalį, pasijutau gaivinančio vandenėlio glėbyje. Iš karto atsigavau. Sąnariai pradėjo laisviau judėti, lyg būčiau palikęs vandenyje žiemos dūmų ir dulkių apnešta odos luobą.

Kai išsimaudęs nuėjau žuvies, brigadininkas Tkačenka paėmė krepšį su žuvimis, žolėmis apdengtą ir uždėjo ant svarstyklių.

– Ar jau šių žuvų svėrei? – paklausiau.

– Jau atsverta. 10 kilogramų traukia, dar puskilogramą pridėjau nudžiūvimui, – tvirtina brigadininkas.

– Gerai, antrą kartą nesverk. Privalom vienas kitu pasitikėti, – sakau, – o kokia ta žuvelė? Reikia pažinti.

– Du ešeriai, dvi raudės ir viena lydekaitė. Kišk jas į terbelę ir pasidėk atskirai vežime, kad niekas jų nematytų, – pataria brigadininkas.

– Matau, jūs čia neblogai įsitaisę gyvenat? – paklausiau, – iš kokio pasviečio jus čia atvijo?

– Visus mus čia iš Odesos atvijo žuvį gaudyti. Visi mes esame specialistai žvejai. Vasarą ir žiemą be pertraukos žuvį gaudom ir žiemą, kai ledas užšąla, nendres kaip rugius pjaunam ir kurui ruošiam, – sako brigadininkas Tkačenka.

– Tai ežeras ir žuvis pamaitina, ir nendrėm krosnį pašildo? – paklausiau.

– Taip, ir mes nebadaujam. Maisto produktus atskirai gaunam, patys maistą gaminamės ir žuvelės iki soties pavalgom, – sako Tkačenka.

– Įdomu, iš kur tas ežeras

vandens gauna? Ar jis vasarą nuo karščių neišdžiūsta? – Teiraujuos.

– Vasarą vanduo ežere nuo karščių išgaruoja, bet žiemai baigiantis jis vėl padidėja. Per žiemą ant ledo ir į nendres prisninga daug sniego. Karščiams prasidėjus, jis ištirpsta, be to ir iš sopkų pribėga ištirpusio sniego vandens, todėl mūsų ežeras visada gyvas ir neišdžiūsta, – aiškina brigadininkas.

– Čekistai gudrūs vyrai, kad jie moka Rusijoje surasti žvejų ir čia atvežti jiems žuvį gaudyti? – juokauju.

– Čekistai žino, kiek kuri višta per metus kiaušinių privalo padėti, o Odesos žvejus jie puikiai sutvarko: uždaro į kalėjimą, o tada po dešimties, paverčia beteisio vergu, atveža į šios stepių dykumos paežerį ir gaudyk 10 metų lydekas už duonos kąsnelį, – juokauja brigadininkas.

– Ar ir planą turit, kiek per metus reikia lydekų sugauti? – paklausiau.

– Be plano Rusijos keliais nevaikščiosi. Čekistai planuoja ne tik kiek žuvų, bet ir kiek žmonių per metus pagauti, į lagerius atvežti ir kiek sunaikinti, – sako Tkačenka.

– Žmonės gyvena žemėje, todėl juos galima pamatyti ir suskaityti, kiek pagal planą reikia jų prigaudyti, o žuvis gyvena vandeny – žuvis gali pro tinklą pralįsti, ant vąšiuko neužkibti arba į vandenį giliau pasinerti, – juokauju.

– Su žuvų gaudymo planu visko atsitinka, – sako Tkačenka.

– Viso geriausio, likite sveiki!

(Bus daugiau)

Grupė A.P.P.L.E. instruktorių laukia autobuso. Taxi yra labai brangu važinėti, o naktį kainos dvigubinamos.

EPIDEMIJA, MAFIJA, SVORIS

Vladas Vijeikis

Baisus dalykas epidemija. Viduramžiais maro epidemija išnaikino trečdalį Europos. Retkarčiais pasigirsta žinios apie epidemijas, bet jau ne tokios baisios kaip viduramžiais. Bet Lietuvoje šiuo laiku siaučia kelionių epidemija. Visi nori kur nors keliauti. Daugiausia į Ameriką. Keista, kad ta epidemija siaučia tik ministerių, politikierių ir prie valdžios prigludusių. Ji visai neliečia darbininkų, ūkininkų, menkai pasiturinčių.

Kasdien girdime žinias iš Lietuvos, kad kažkuris ministeris skrenda per pasaulį. Žinoma, kartu pasiimdamas savo gimines ir draugus. Už tą epidemiją moka kartais Amerika, o daugiausiai labai išsenkantis Lietuvos iždas. Tos epidemijos paveikti skuba į vakarus. Jie nevažiuoja į Maskvą. Ten jau daug kartų buvo. Ką gi daro Lietuvos ministeris nuskrیدęs į Paryžių? Gal matuoja Eifelio bokštą, kad galėtų pasiūlyti tokį pat bokštą pastatyti Lietuvoje. O gal studijuoja Foly Beržer prašmatnius teatrinius išmislus, kad galėtų tokį patį įsteigti ir Lietuvoje. Bet Lietuvoje tiek ansamblių, kad

nėra kur įsiterpti. Ir grįžta toks ministeris gerokai atsišviežinęs Europos didmiesčiuose.

Gal dabar jau imsis konkretaus darbo. Bet kur tau. Reikia skristi į Ameriką. Studijuoti dangoraižius, aplankyti gimines ir išrauti iš jų ar organizacijų kelioliką dolerių.

Lietuvos sveikatos ministeris Lietuvos sveikatos reikalais rūpinasi Amerikoje. Kaip tą gali padaryti? Tikrumoje rūpinasi savim ir savo sūnum. Tai gražu, tai tėviška. Bet ar čia jo pareiga?

Dabar jau labai aišku, kad Lietuvoje veikia Mafija. Įdomu, kad Mafijos veiksmams visai neliečia buvusių komunistų partijos veikėjų, nomenklatūros valdininkų ir kitų bolševikinės valdžios atstovų. Tad labai stiprus įtarimas, kad Mafija veikia ranka rankon su dabartine Lietuvos valdžia.

Dar įdomiau ir baisiau, kad Mafija persikėlė į Chicago. Mėnesio laikotarpyje Chicagoje į vieną siuntinių agentūrą buvo įmesta Molotovo kokteilis, o kita apšau-

dyta. Abejais atvejais nepadaryta didelių nuostolių.

Kokia gėda. Mes Chicagoje turėjome gerą vardą. Ką darėme, darėme gerai. O štai Mafija nesugebėjo. Lietuviškas vardas labai sugadintas. Chicagoje matėme nevykusius ministerius iš Lietuvos. Tai bent mafijozus tegul atsiunčia kaip reikia. Gana nemokšų!

Mano draugas Florijonas parodė man keturis laiškus iš lietuviškų įstaigų prašančius paramos. Visi nori ką nors daryti gero Lietuvai. Florijonas man sako:

– Mano širdis alpsta pasikaičius tuos graudžius laiškus. Ir siunčiau vieną ar kitą dolerį, bet neteko girdėti, kas buvo padaryta. Atvirkščiai, girdėjau, kaip vienas ar kitas aukų rinkėjas automobilį nusipirko. Na, aš nieko prieš. Man ir pačiam automobilio kito senai reikia. Bet man niekas neaukoja. O dar gaudu daugybę laiškų iš amerikietišκών organizacijų. Kadangi gyvenu Amerikoje tai gal ir joms reikėtų duot. O kur dar eibės giminių. Mano pensija nebeišlaiko. Labai sumažinau išlaidas. Krautu vėję pirkdamas labai atydziai žiūriu, kur pigiau. Bet kad viskas baisiai brangu. Ką daryti?

– Sumažink valgi. Kam tau reikia tų svarų?

SĖKMINGAS TOMO PUKŠČIO SEZONAS

Chicagietis sportininkas, ieties metikas Tomas Pukštys užbaigė savo sėkmingiausią sezoną, kuris žada dar daugiau vilčių ateičiai, ypatingai artėjant Olimpiniams Žaidimams Atlantoje.

Šiomet jis pasiekė eilę svarbių laimėjimų Kanadoje, JAV ir Europoje. Eugene, Oregon mieste jis tapo JAV čempionu, o Suomijoje jis pelnė JAV rekordą, o po to užėmė eilę pirmųjų ar šiaip pažymėtinų vietų svarbiose varžybose Europoje.

Paskutinis pasirodymas Europoje – taip vadinamas "Grand Prix" finalas buvo rugsėjo 10 dieną Londone ir čia mūsiškis užėmė penktąją vietą. Susumavus visų šio pobūdžio varžybų atsiekimus, T. Pukštys buvo penktuoju, kas yra tikrai garbinga vieta. Galimas daiktas, kad ir bendroje šių metų kvalifikacijoje jis liks nežemiau kaip penktas pasaulyje. Žinant, kad pernai jis buvo septintoje vie-

toje, tai penkta vieta jau būtų geras žingsnis į priekį.

Taip pat reikia paminėti, kad ieties metime didžiausių laimėjimų pasiekama apie 28 metų amžiaus ribą. Taigi T. Pukštys dar turi 3 metus iki "subrendimo" ir aukščiausių rezultatų.

Vienintėlis Amerikoje lengv. atletikos žurnalas – "Track & Field News" spalio mėnesio laidoje įdėjo Tomo Pukščio nuotrauką savo viršelyje su užrašu "American Spear King. Record Setter Tom Pukstys".

Grįždamas iš Londono, T. Pukštys žadėjo užsukti į savo gimtinę Chicago, kur gyvena jo tėvai ir čia kurį laiką galvoja pavišėti. Tada bus proga su juo daugiau pasišnekti.

Savo viešnagės Europoje mėnesiais (o ten jis praleido apie 3 mėn.) Pukštys lankėsi ir savo antroje tėvynėje – Lietuvoje, kur jis vieši jau ne pirmą kartą ir ten turi daug draugų bei pažįstamų.

E. Šulaitis

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

Pigios Kelionės į Baltijos Kraštus

TAUPLYK LAIKĄ . . . Su vieninteliu tiesioginiu skrydžiu nuo New Yorko Kennedy Airport iki Rigos Latvijoje. American Trans Air yra greičiausias kelias į Baltijos kraštus.

TAUPLYK PINIGUS . . . Palygink ir tauPLYK su American Trans Air. Todėl kad Jūs nusipelnėt gerą patarnavimą, ir pigiausią kainą!

TAUPLYK NEPATOGUMUS . . . Su American Trans Air patarnavimais į Baltijos kraštus nėra jokio rūpesčio ar suspėsčių į sekantį lėktuvą nes čia yra tiesioginis skrydis. NĖRA persėdimų. NĖRA laiko gaisimo. NĖRA bėdų!

Riga, Latvija	Skrydžio kaina
Birželio 1 iki rugsėjo 30	US \$480
Spalio 1 iki spalio 31	US \$405
Lapkričio 1 iki gruodžio 31	US \$310

Išvykstame kiekvieną trečiadienį ir šeštadienį

Ar Jūs skrendat darbo reikalais, ar pasimatyti su artimaisiais, Jūs norit ten nukelti ko greičiau. Nenorit persėsti, ar išleisti daug pinigų. American Trans Air's Tiesioginė Kelionė iš New Yorko iki Baltijos kraštų yra patogi, pigi ir paprasta. Argi ne taip Jūs visada ir norėjot keliauti? Paskambinkit American Trans Air arba savo Kelionių Agentui šiandien!

AMERICAN TRANS AIR

Užtikrinti keliones skambinkite 1-800-382-5892
arba savo kelionių agentui.

\$
310
nuo

Kelionė į vieną pusę
perkant ten ir atgal

Kelionė į vieną pusę perkant ten ir atgal. Bilietus reikia įsigyti mažiausiai 21 dieną prieš išskrendant. Lėktuvai kursuoja tik savaitės dienomis, ne savaitgaliais. \$16 išvykimo mokesčiai. Mūlto ir imigracijos mokesčiai į kainą neįskaityti. Taip pat, bilietą perkant, reikia sumokėti \$10 apsaugai, \$3 patarnavimams, ir \$1.45 agrikultūrai.

PO PASAULĮ PASKLIDUSIEMS VYDŪNO GIMNAZIJOS MOKINIAMS IR MOKYTOJAMS

Po 55-erių metų pertraukos atkūriama Vydūno gimnazija Šilutėje. Tai reikšmingas įvykis miesto visuomenei. Manome, kad malonus ir Jums, buvę šios gražios mokyklos mokiniai ir mokytojai. Pirmieji užsukę įkvėpti jaunystės dvasios ir pasidalinti prisiminimais buvo Erna Vedlerytė (Villingen, Vokietija) ir Kozmas Balčiauskas (Mexico Beach, FL.). Prieš mūsų akis lėtai atsivėrė uždanga, atskleidama lietuviškosios mokyklos kūrimosi ir neilgo gyvenimo metus. Iš senų Ernos fotografijų žvelgia šviesios ir laimingos jos mokslo draugų ir mokytojų akys.

Nelengva mokyklos atkūrimo vasara. Apleistas pastatas reikalauja darbo ir dar daugiau lėšų. Sunku šiandien visiems, o švietimo sistemai labiausiai. Tačiau meilė savo kraštui, pasitikėjimas savimi ir žmonėmis lemia viską. Rugsėjo 1-ąją skambutis vėl pašaukė savo žemės vaikus prie knygų šioje mokykloje.

Mūsų mokykla – jau nebe svajonė ir ne vizija. Kuriame programas, buriame mokytojai, norinčių pas mus mokytis daugiau negu tikėjimės. Užsibrėžėme per vienerius metus viską atkurti. Planuojame ugdyti mokinius pagal jų pageidavimus dviem kryptim – pagal humanitarines ir realines gimnazijos programas.

Siekdami lavinti mokinių intelektualines, praktinio darbo ir kūrybines galias, turime turėti tam tinkamą materialinę bazę. Tačiau neturime nieko. Laimė, kiek gali, tiek padeda mums rajono valdžia, besikuriančios bendrovės ir firmos, atskiri žmonės. Deja, to neužtenka, juo labiau kad visi dabar ne kažką gali. Atsiliepkite šios mokyklos buvę mokiniai. Parašykite mums. Jūsų atsiminimai, geras žodis ar patarimas, nuotrauka ar knyga bus mums moralinė parama. Atvažiuokite aplankyti, tuo suteiksite laimės mums ir džiaugsmo savo širdžiai. Jūsų pagalba gali būti reikšmingas žingsnis.

Vydūno gimnazijoje augs laisvas žmogus, mokantis suprasti save, gerbti kitus. Mūsų tikslas – atkurti tokią mokyklą, kurioje būtų lai-

mingi visi: ir mokiniai mokymiesi, ir mokytojai mokymosi, kur ateitis ir praeitis viena kitą papildytų ir pratęstų. Jau yra lieptelis, jungiantis nutolusius krantus. padėkite pastatyti tiltą.

Mūsų adresas: Vydūno vidurinė mokykla, Atgimimo alėja, Nr. 3, Šilutė, 5730, Lietuva.

Linkėdamas jums sveikatos, gražių ir turtingų gyvenimo metų

Su pagarba,

Jonas Jatautas,
Vydūno vidurinės
mokyklos direktorius

1993 M. METINIS VISUOTINIS ŠALFASS- GOS SUVAŽIAVIMAS

Metinis visuotinis ŠALFASS-gos suvažiavimas įvyks lapkričio 13 d., šeštadienį, Clevelando Lietuvių Namuose, 877 East 185-th St., Cleveland, Ohio. Telefonas (216)-531-2131.

Suvažiavimo pradžia – 11:00 val. ryto.

Pagal ŠALFASS-gos statutą, suvažiavime sprendžiamuoju balsu dalyvauja: sporto klubų rinktieji atstovai,

sporto klubų pirmininkai ar jų įgaliotiniai, ŠALFASS-gos rinktieji bei skirtieji pareigūnai ir ŠALFASS-gos garbės nariai.

Patariamuoju balsu kviečiami dalyvauti sporto darbuotojai, fizinio auklėjimo mokytojai, sporto veteranai, lietuviškų organizacijų bei spaudos atstovai ir visi lietuvių sportiniu gyvenimu besidomį asmenys.

Smulkios informacijos pranešamos sporto klubams ir ŠALFASS-gos pareigūnams.

1993 M. LIETUVIŲ DIENOS

**LB CLEVELANDO APYLINKĖS
VALDYBA
KVIEČIA VISUS Į**

LIETUVIŲ DIENAS

ŠEŠTADIENĮ, SPALIO 9 D. 5:00 V.P.P. - 8:00 V.V.
SEKMADIENĮ, SPALIO 10 D. 11:00 V.R. - 2:00 V.P.P.

DIEVO MOTINOS PARAPLIJOS PATALPOSE

MENO IŠDIRBINIAI - ĮVAIRENYBĖS

LIETUVIŠKI VALGIAI - PYRAGAI

GAIVINANTYS GĖRIMAI

ĮEJIMAS SUAUGUSIEMS \$3.00

JAUNIMUI IKI 16 METŲ - LAISVAS

Kun. G. Kijauskas S.J. ir jaunimas sutiko Emiliją Pilipaitę iš Lietuvos (laiko balionus). Ji lankys privačią Hawken gimnaziją ir gyvens pas Gidonę ir Kęstutį Steponavičius, kurie parūpino atvykimo dokumentus ir priėmimą. Emilija Pilipaitė atvyko už menų darbus, gerus pažymius ir anglų kalbos mokėjimą.

Organizacijos ar asmenys nori gauti smulkesnių informacijų ar patiekti pasiūlymų, prašomi kreiptis į ŠALFASS-gos Centro Valdybos pirmininką **Audrių Šileiką, 150 Colbeck St., Toronto, Ont. M6S 1V7, Canada. Tel. (416)**

-767-6520.

Šalia rutininių, einamųjų ŠALFASS-gos reikalų, vienu iš svarbiausių šio suvažiavimo punktų bus sportinis bendravimas su Lietuva.

**ŠALFASS-gos CENTRO
VALDYBA**

SIUNTINIAI, MUITAI IR TRANSPAK

SIUNTINIAI, MUITAI IR TRANSPAK
Turime **OFICIALŲ patvirtinimą, kad siunčiant per TRANSPAK pagalbos tikslais jokių muitinių mokesčių nėra.**

Talpintuvai siunčiami kas savaitę
TRANSPAK praneša: **NAUJI MAISTO SIUNTINIAI:**

55 svarai įvairaus maisto \$ 98.

22 svarai įvairaus maisto \$ 65.

22 svarai mėsos gaminių \$ 95.

45 svarai įvairaus maisto be mėsos \$75.

Mažas, bet vertingas: kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos konservai, vitaminai – **tik \$39.**

Galite užsakyti aspirino ir vitaminų prie visų siuntinių. Visi gaminiai sudaryti iš užsienio produktų, išskyrus rūkytas dešras ir sūrį.

Pinigus pervedam doleriais Jūsų giminėms.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą. Daugiausia siuntinių į Lietuvą siunčiama per **TRANSPAK**. Skubius siuntinius siunčiame **AIR CARGO**

ROTA DEGUTIENĖ

216 **943-4662**

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629

TAUPA Lietuvių Kredito Kooperatyvas

Kviečia visus pasinaudoti mūsų labai žemais paskolų procentais

Namų paskolos	3.43% keičiasi (variable)	Iki 15 metų
Naujoms mašinoms	5.49% nesikeičia (fixed)	4 metai
Naudotoms mašinoms	6.49% nesikeičia (fixed)	Įvairus
Namų remontui	6.50% keičiasi (variable)	Iki 10 metų
Namų remontui	7.99% nesikeičia (fixed)	Iki 5 metų

Procentai gali keistis.

Del smulkesnių informacijų prašom kreiptis į TAUPA: 481-6677

Fredrick & Co.

Hair Design • Manicures
Pedicures • Skin Care

Kviečiame lietuvius

mus aplankyti

481-4121

FRED BOWEN, savininkas
863 East 185th Street
CLEVELAND, OHIO 44119

JAV LB OHIO APYGARDOS VALDYBA SEKMADIENI spalio 3 d. 11:15val. Dievo Motinos parapijos mažojoje salėje kviečia JAV LB XIII Tarybos narių, Clevelando apylinkės valdybos ir visų besidominčių JAV LB darbais pasitarimą. Bus diskutuojama LB veikla ir siūlomi nutarimai ateinančiai Tarybos sesijai, kuri įvyks spalio 9-10 d. Chicagoje.

GRANDINĖLĖS VEIKLA
Grandinėlės lietuviškų liaudies šokių ansamblis pradėjo darbą. Repetacijos vyks Dievo Motinos auditorijoje trečiadienio ir sekmadienio vakarais, 7 val. v. Grupei toliau vadovaus ir šokių mokins Renė Booth. Muziką tvarkys ir repeticijsose gros

Rimas Biliūnas. Grupės turtą globos Romas Pliodžinskas. Specialiais projektais rūpinsis Grandinėlės 25 metų veteranas šokėjas Algis Nagevičius.

Šių metų sezonui numatyta eilė pasirodymų ir kelionė į Lietuvos šokių šventę Vilniuje sekančių metų vasaros metu.

Į Grandinėlės ansamblių priimami nauji šokėjai nuo 13 metų amžiaus. Norintieji dalyvauti, privalo atvykti į repeticijas ir kreiptis į vadovę Renę Booth, dėl bendros informacijos skambinti Grandinėlės veiklos koordinatoriui Aleksandrai Sagienei tel: 442-8674. Kaip ir anksčiau, Grandinėlę globoja Dievo Motinos parapija ir jos klebonas Gediminas Kijauskas, JS, bei administratorė Nijolė Kersnauskaitė.

CHESTERLAND NURSERY

Šiais metais turime didelį, geros kokybės, obuolių ir kriaušių derlių. Vaisiai paroduodami papigintomis kainomis. Adresas: 13070 Chillicothe Rd. (Rt. 306) Chesterland, OH. Tel. 729-1205 (36-40)

PARENGIMAI

1993 M.

- RUGSĖJO 25 d. Pabaltiečių Vakarais. Ruošia lietuviai latviai ir estai.
- SPALIO 2 d. 7 v.v. Koncertas The Singing Angels Dievo Motinos auditorijoje. Rengia Lietuvos Vyčiai
- SPALIO 9-10 ir 23 dienomis JAV LB Clevelando apylinkės rengiamų LIETUVIŲ DIENŲ programa Dievo Motinos parapijos patalpose.
- LAPKRIČIO 7 d. pianistų Sonatos ir Roko Zubovų koncertas. Rengia D.M. Parapija ir Tėvynės Garsai.

• LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 – 3:30 v.v.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

*NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ*

DĖMESIO CLEVELANDO LIETUVIAI!

LITHUANICA COMMERCE & CARGO INC.

Siunčia siuntinius į Lietuvą adresatams į namus.

Siuntiniai bus priimami

Lietuvių Namuose – 877 E. 185 St.

Sėkmadieniais nuo 2 v.p.p. iki 5 v.p.p. o pirm. nuo 9v. iki 1v.p.p.

Siuntiniai bus priimami rugsėjo 19 ir 20 d.

spalio 3 ir 4 d. ir spalio 24 ir 25 d.

Siūlome pradėti siųsti kalėdinius siuntinius pačiomis pigiausiomis kainomis.

Siuntinių kainos laivu – iki 100sv. – 67¢-1 sv. minimum \$20

virš 100 sv. – 57¢-1 sv.

Siuntinių kainos oro linija – iki 40 sv. – \$2.65 -1sv. min. \$30

virš 40 sv. – \$2.45 -1 sv.

Sudarome ir siunčiame amerikietiško maisto siuntinius. Pervedame pinigus į Lietuvą.

LITHUANICA C & C INC. 6607 S. PULASKI RD. CHICAGO ILL 60629

Tel. 1-312-585-8700, Fax 1-312-585-8922

Prezidentas Gediminas Zaremba (33-35)

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119

481-6677

DARBO VALANDOS

- antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
 - penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
 - sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *
- * Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-253018021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

AMBASADORIUS STASYS LOZORAITIS

Tautos šventės minėjime

(Atkelta iš 3 psl.)

programos atlikėją rašytoją Birutę Pūkelevičiūtę, aktorę, režisierę, grožinio žodžio didįjį talentą.

Ambasadorius Stasys Lozoraitis geras kalbėtojas, išvalgus diplomatas, gerai pažįstas dabartines Lietuvos sunkias problemas. Jis palietė pačias svarbiausias Lietuvos gyvenimo sritis – ekonomiką, seimo negalavimus, nevykusius įstatymus muitų, pilietybės atvejais. Prisiminė prezidentinius rinkimus. Jį kandidatuoję prezidento postą prašė visos Lietuvos partijos ir jų tarpe LDDP, kuri vėliau atsimetė. Jis rinkimų kompanijos metu apkeliavo Lietuvai, padarė 7000 km. kelionę, kalbėjo su inteligentais, mokslininkais, ūkininkais, darbininkais, sergančiais, vargstančiais, tremtiniais. Visur norėjo atskleisti kitokią, demokratinę pasaulį. Sutikęs daug mielų žmonių, tikrų lietuvių, besisielojančių Lietuvos likimu. Todėl, esą, mums reikia visokeriopai padėti Lietuvai, nes ji yra ir bus mūsų visų Motina. Išryškino išeivijos lietuvių politinės veiklos svarbą, kuri galinti padėti Lietuvai, palaikant santykius su kongreso, senato nariais. Svečias labai įdomiai aptarė daugelį Lietuvos gyvenimo nesėkmių ir ragino išeiviją nenuolti nuo savo Motinos Tėvynės.

Išsklausius ambasadoriaus kalbos susidarė įspūdis, kad Jis turi didelę patirtį diplomatiškoje, kalbėjo tolerantiškai, nieko neužgaudamas, gerai pažįsta Lietuvos problemas ir neabejotinai tinkantis būti Lietuvos prezidentu. Iš Jo turėtų gerokai pasimokyti ir dabartiniai Lietuvos ministrai, partijų lyderiai, veikėjai, kurie lankosi Amerikoje ir bando mus "apšviesti". Ambasadoriaus kalbą dalyviai palydėjo audringais aplodisimentais. Po to atsakė į keletą klausimų, susijusių su dabartine Lietuvos politika.

Rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė, tai didelis kūrybos žodžio talentas, pradžioje jautriai pasveikino ambasadorių, o po to paskaitė gražų epizodą iš savo romano Devintasis lapas. Tai tremties kelionės pradžia, pergyvenimai Dancige, rusų apsuptuose barakuose, viltys ateičiai, kelionė Amerikon, sutikti žmonės, darbai, tėvynės ilgės prie Atlanto. Tai šventės proga

taiklūs mąstymai, kiekvieno širdin sugrąžinę gražią Tėvynę, išgyvenimus ir ilgės.

Ir rašytojai Birutei Pūkelevičiūtei nuaidėjo trankūs aplodisimentai ir padėka, o Onutė Žolynienė rengėjų ir visų dalyvių vardu jai įteikė gražių gėlių puokštę.

Artėjant minėjimui į pabaigą, Vytautas Abraitis pristatė iš įvairių Floridos telkinių gausiai atvykusias svečius ir vietos organizacijų pirmininkus. Padėkojo savo skyriaus valdybos nariams už rūpestingą darbą ruošiant šį minėjimą ir visiems bet kuo prisidėjusiems prie minėjimo suruošimo, ypač garbingajam svečiui ambasadoriui Stasiui Lozoraičiui už atvykimą į mūsų telkinį ir dalyvavimą minėjime, rašytojai Birutei Pūkelevičiūtei už nuostabų kūrybos žodį, LB apyl. pirm. dr. Sigitai Ramanauskienei už pagalbą įvairiuose darbuo-

JAV LB KRAŠTO VALDYBOS PRANEŠIMAS LIETUVOS PREZIDENTO VIEŠNAGĖS REIKALU

Rugsėjo 26 d. oficialiam vizitui į New Yorką atvyksta Lietuvos Respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas. Rugsėjo 27 d. rytą jis dalyvaus naujos JT sesijos atidarymo iškilnėse, kurių metu kalbės JAV prezidentas Bill Clinton, o ankstyvą popietį – JT generalinio sekretoriaus Boutros Boutros Ghali ruošiamam priėmime tą dieną suvažiavusiems kraštų prezidentams ir premjerams. Rugsėjo 28 d., 3:00 val. p.p. Lietuvos prezidentas Jungtinėse Tautose pasakys kalbą.

Prez. A. Brazausko atvykimu į JT ir JAV, o taip pat ir jo globa viešnagės metu, rūpinasi Lietuvos ambasadorius JT Anicetas Simutis ir Lietuvos ambasadorius JAV Stasys Lozoraitis. Atvykimą prez. Brazauskas siekia panaudoti susitikimui su užsienio dignitoriais, religiniais vadovais, biznio magnatais, ir taip pat susitikimui su lietuvių Bendruomenės pareigūnais ir lietuviškąja visuomene. Rugsėjo 27 d. rytą prez. Brazauskas pasimatys su PLB valdybos delegacija, kurios sudėtyje bus ir JAV LB Krašto valdybos atstovai. Tos dienos vakarą (7:00 val.

p.p.) prezidentas dalyvaus Kultūros Židinyje, Brooklyne, LB New Yorko apygardos valdybos ruošiamam informaciniame susirinkime su lietuvių visuomene.

Rugsėjo 29 d. prez. Brazauskas išskris į Los Angeles dalyvauti ten vykstančioje verslo konferencijoje ir prekybos ekspozicijoje. Konferenciją rengia JAV LB Ekonominių reikalų taryba, bendradarbiaudama su Lietuvos ambasada JAV ir Los Angeles – Kauno miestų seserystės komitetu. Rugsėjo 30 d. prez. Brazauskas kalbės verslo konferencijoje ir vakare Los Angeles miesto World Affairs Council jam ruošiamam priėmime. Spalio 1 d. vakarą prezidentas Brazauskas dalyvaus LB Vakarų apygardos valdybos šaukiamam informaciniame su lietuvių visuomene susirinkime, o spalio 2 d. atidarys Kalifornijos lietuvių dienas. Popietyje išskris į Lietuvą.

JAV LB Krašto valdyba prez. A. Brazausko atvykimą į Jungtinių Tautų generalinę asamblėją mato kaip dar vieną Lietuvos žingsnį nepriklausomybės įtvirtinimo kryptimi. Prezidento norą su-

sitikti su New Yorko ir Los Angeles lietuvių visuomene ir sutikime atsakyti į visus jam statomus klausimus, Krašto valdyba priima kaip dėmesį išeivijai ir norą patirti jos nusiteikimus Lietuvos valstybės klausimais. New Yorko ir Los Angeles LB apygardų valdybų šaukiami susirinkimai suteiks visuomenei puikią progą perduoti mūsų rūpesčius ir pasisakyti dėl Lietuvą užgulusių sunkumų ir vyriausybės užimtos krypties išeivijai rūpimais klausimais.

Lietuvos Konstitucijos 83 straipsnis reikalauja Respublikos prezidentą "... sustabdyti savo veiklą politinėse partijose ir politinėse organizacijose". JAV LB Krašto valdyba demokratiniuose rinkimuose išrinkto Lietuvos prezidento oficialų vizitą kviečia laikyti Lietuvos ir mūsų prezidento viešnagė. Krašto valdyba siūlo Lietuvos prezidentą priimti pagarbiai, be išsišokimų, kurie žemintų valstybę. Privalome sugebėti išskirti pagarbą prezidento postui nuo asmeninių nusiteikimų. (LB Inf.)

"Muzikos barai", Lietuvos Muzikų Draugijos dvisavaitinis leidinys yra leidžiamas ir

Dirvos Nr. 35 atspaudėme Bronio Railos rašinį apie dailinės Onos Dokalskaitės – Paškevičienės kūrinių monografiją. Tuo laiku iš monografijos iliustracijų neturėjome, bet po atspausdinimo tuoj gavome. Čia ir spausdiname vieną, kuri atspausdinta monografijos pradžioje – tai pačios dailininkės – Onos Dokalskaitės portretas.

Šiomet išleista, kaip Dirvoje rašė Bronys Raila, gražimo knyga-albumas, pavadinta "Ona Dokalskaitė"; tai šios dailininkės spalvotų reprodukcijų gausus ir gražus rinkinys, su jos biografija ir kūryba įvertinančiu straipsniu – lietuvių, anglų ir rusų kalbomis (kadangi dailės studijas ji baigusi Minske, Baltarusijoje).

Knygą išleido Chicagoje "Galerija", redagavo Algimantas Kezys. Meninė knygos priežiūra – Mykolas Paškevičius. Gaunama pas knygos platintojus; arba "Galerijoje", adresu: 4317 S. Wisconsin Ave Stickney, Illinois 60402.

Kaina 35 dol.; persiuntimui pridėti 2.50 dol.

spausdinamas Vilniuje. Jo redaktorius yra Vaclovas Juodpusis. Chicagoje veikiančias Žilevičiaus – Kreivėno Lietuvių Muzikologijos archyvas gavo visus 1992 metų numerius. 22-ame numeryje paminėtas kompozitorius Vladas Jakubėnas, įdėta memorialinės lentos Kaune nuotrauka, o taip pat Jakubėnų paminklo nuotrauka Lietuvių Tautinėse kapinėse JAV.

Mūsų nuo 1940 metų Amerikoje artimam ir mielum bičiuliui

JUOZUI B. LAUČKAI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai IZABELEI, dukroms IZABELEI ir PRANUTEI, jų šeimoms ir visiems artimiesiems, jungdamiesi prie jų visų gilaus liūdesio.

Stella ir Vytautas Abraičiai